Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلمرپل

عارف تبسّم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب ټول حقوق د شاعر په حق کې محفوظ دي

د کتاب پېژندنه

کتاب ---------------------- دلمرپل

شاعر ---------------------- عارف تبسّم

ټائټل ---------------------- حفصه تمثيل

کمپوزنګ ------------------ عارف تبسّم

کمپوزنګ مرسته ---------- بارکوال مياخېل
لمرکمپوزکورکوټه

شمېر ---------------------- ۵۰۰ ټوکه

چاپ کال ----------------- ۲۰۰۶ء

د چاپ ځای ------------- قلات پرېس کوټه

بيه ------------------------ ۱۵۰ روپۍ

دموندلودرک

۱- صحاف نشراتي موسسه کاسي روډ کوټه

۲- دانش خپرندويه ټولنه قصه خوانۍ پېښور

۳- خوشحال بک لېنډ تحصيل روډ بورې لورالائي

خورځنکي

پښتو ادبي ملګري ،بورے لورا لائي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سهېلي پښتونخوا

ترون

دهغه تيارو په نوم
چي ماد رڼا په لټون ګرځوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم اللّه الرحمن الرحیم

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړۍ

شمېر لیک مخ

۱. دعارف تبسم رڼا رڼا نغمه نغمه تکلُم -- سعید ګوهر ------------ ۹

۲. دعارف تبسم "د لمر پل"------- سید خېر محمد عارف----- ۲۷

۳. د خپلې شاعرۍ په اړه څو خبرې --- عارف تبسم -----------۳۹

غزلونه

٤. نن پـه حق چي زهٔ پوهېږم محمده! --------------------------- ٤٥

٥. په خپل خزان ژوند کي سپرلے پالمه-------------------------- ٤٧

٦. خاوره د سرو وینو له رنګه ګورم---------------------------- ٤٩

٧. څه خلک بیا دمرګ له کاره سره لوبي کوي --------------------- ٥١

٨. مه ځه نور په دغه لاره، ستړ ے کېږې ------------------------ ٥٣

٩. خود به سپېرهٔ کېږي، باران نهٔ لري --------------------------- ٥٥

١٠. یم ناخبره چي به کله ماتوي ملګرتیا------------------------- ٥٧

١١. تهٔ چي مرورشوې، مرورشوله ماخپل نصیب ---------------٥٩

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲. رڼا خوره کړم چي هر چيري قدمونه ږدمه ---------------------- ٦٠
۱۳. تهٔ چي رایادشوې زُما یاره! غزل نوې لیکم ------------------- ٦٢
۱٤. څراغ راواخلو ،په تیاروکي په مزل پسي ځو ----------------- ٦٤
۱٥. ماچي له ځانه سره ږدي،ترځان مي کم و نیسي ------------------ ٦٦
۱٦. بیا به خوارانو ګیلې څهٔکولې ------------------------------ ٦٨
۱۷. له تبسّمه يې وفاغوښتله ------------------------------------ ٧٠
۱۸. لمحې دتېرعمردژوند له ماه وساله وزي --------------------- ٧٢
۱۹. دخوشحال رنګه تبسم هم مسیحا نهٔ مني ------------------- ٧٤
۲۰. یومئین په بوئ،خواهش د ګل کوو -------------------------- ٧٦
۲۱. دا سرمایه د زندګي ساتمه ---------------------------------- ٧٨
۲۲. کولےنه شمه دمیني داظهار فېصله --------------------------- ٨٠
۲۳. عجبه خلګ دي احساس چي دخپلوئ نه لري ------------------ ٨٢

نظمونه

۲٤. تضاد -- ٨٤
۲٥. ؟ ---٨٥
۲٦. اې دفکرسپینه لمره! -- ٨٦
۲۷. غرور --- ٨٧

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۸. سایې -- ۸۸
۲۹. ډوکال -- ۸۹

غزلونه

۳۰. له خپله قده راوتلي، په جهان خوارهٔ شو----------------------- ۹۰
۳۱. زهٔ کله تیاروکي هم ورکېږم نهٔ ------------------------------- ۹۲
۳۲. دهواچي په خلوص چايقين وکړو ------------------------------ ۹٤
۳۳. بل به شي دميني خراغونه، څه هلاکه ده----------------------- ۹۵ـ
۳٤. مطلب دي څه دےوايه ياره! سم حساب به کوؤ ------------------ ۹۷
۳۵. دے راته پروت يیا دفکرونوکتا ب ------------------------------ ۹۹ ـ
۳۶. سوځم، کبابېږم، دهجران په اورکي اوسمه -------------------- ۱۰۱
۳۷. په لاس کي هرسړےچي تُوره او خنجر گرځوي --------------------۳ ۱۰
۳۸. چي په ليدويې زُماساه، له سينې سمه وزي ------------------- ۱۰۵
۳۹. ستادسترگوتاب لرو، طاقت لرو --------------------------- ۱۰۷
٤۰. ستادراتلوپه اميدونوباورنهٔ دےپکار ----------------------- ۱۰۹
٤۱. ترخوبه داعجبه غوندي زندگي تېروم ------------------------ ۱۱۱
٤۲. زمااوستاترميان ياره! بېلتون له ډېره وخته دے ------------------ ۱۱۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

٤٣. ليري سره او سود تړون په نوم ---------------------------- ١١٥
٤٤. زړۀ کي مي ديار واړه غمونه خوندي کړي دي ----------------- ١١٧
٤٥. وجود مي خورشو ،لاخورېږي،اوس له حده وزم ------------- ١١٩
٤٦. سفرکوم دفکرشپه ورځ ترفطرته پوري ------------------------- ١٢١
٤٧. دټول ښارخلک راټول دي،دبلا خلاف جنګېږي ----------------- ١٢٢
٤٨. دخوشحالۍ دخپلو لوهوا نه لرمه ------------------------- ١٢٤

نظمونه

٤٩. لمراوسحر -- ١٢٦
٥٠. جدوجهد --- ١٢٧
٥١. چې ګوېرا ته -- ١٢٨
٥٢. کوټه --- ١٢٩
٥٣. کربلا ٢٠٠٤ء --- ١٣٠

غزلونه

٥٤. موږچي ويشتلو همېشه دلته په سنګ ګلونه ----------------- ١٣٢
٥٥. ځانګړتيا نه بائيلم،خپل ځان له سمندره ګورم ----------------- ١٣٤

(c) ketabton.com: The Digital Library

٥٦. داخوشحالي، خندا به هم تېره شي ------------------------- ١٣٦
٥٧. بې سترګو خلک يُو ،وخپل نظر ته نه رسېږو ------------------ ١٣٨
٥٨. غرونه که هر څوورسېږي ترفلَکه پوري ------------------ ١٣٩
٥٩. لاهغسي دے ويران له ډېره وخته ------------------------- ١٤١
٦٠. له ځان سره سره ټول عمرخپل مکان ګرځوؤ ------------- ١٤٣
٦١. ځله کوي درد منه ځله کوي ------------------------------ ١٤٤
٦٢. ځله ناکام په هره لار يُودواړه ---------------------------- ١٤٦
٦٣. نه به درځم په دغه لارګرسره ----------------------------- ١٤٧
٦٤. زموږله سينوځخه،زموږز ړونه،ښکلےغل و باسي -------- ١٤٩
٦٥. چي ښائست ګوري نوسپوږمۍ هم له جانان سره ږدي ------ ١٥٠

نظمونه

٦٦. يولسم ستمبر - په يورپ کي ------------------------------ ١٥١
٦٧. ګلوبلائزېشن --------------------------------------- ١٥٢
٦٨. و يورپ ته يوهٔ وېنا ------------------------------------ ١٥٣
٦٩. په مځکه جنت -- ١٥٥
٧٠. ملګري ملتونه -- ١٥٧
٧١. په اټلي کي دځه وخت تېرولوپس يَونظميه تأثر-------------- ١٥٩
٧٢. ښيښه ځهره -- ١٦٢
٧٣. قدرِمشترک -- ١٦٣
The Dream Merchants ------------------------------------ ١٦٥
٧٥. ګلېډيئېټر -- ١٦٧

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزلونه

۷۶. مینه که کوې،قدم په پام راپسي مه اخله ----------------- ۱٦۸
۷۷. رڼامي چالوټ کړه اوڅوک مي په زوال خبردے ----------------- ۱۷۰
۷۸. ترچنارونومي لږکم اېښے دے ----------------------------- ۱۷۲
۷۹. نه په یو رنګ کي اوسم، نه خپله څهره بدلوم --------------- ۱۷٤
۸۰ ما پاللې د دنیا هم دښمني وه ------------------------- ۱۷۷
۸۱ هره ورځ را خېزي په هر کور کي لمر ------------------ ۱۷۹
۸۲ ړوند دي شومه په دیدن پسي، نور غواړم--------------۱۸۰
۸۳ په څو شېبو مي تر اسمانه یوسي ----------------------- ۱۸۲
۸٤ دشاعر پېژندګلوي -------------------------------------- ۱۸٤

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عارف تبسم ـ
رڼا رڼا نغمه نغمه تکلم

د ښکلا د تخليق په اړوند، شاعري، موسيقي، رقص، مجسمه سازي او تعمير په فنون لطيفه کښې خصوصي ځاې لري. پېژندګلوي ئې دا ده چې هر هغه فن چې خلګو ته جمالياتي حظ، حسياتي مسرت او روحاني خوشحالي ورکوي، هغه له فنون لطيفه څخه دے خو شرط دا دے چې په مادي ذرائع او وسائل به ئې انحصار، نه صرف لږ تر لږ وي بلکې د مادي ضرورت او منفعت سره به ئې تړون هم د نشت هومره وي لکه هېګل چې وئيلي دي چې "د فنون لطيفه معيار، له مادي وسيلو څخه په اجتناب او بېلتون منحصر دے".

د دغه تعريف په رڼا کښې به دا وينا غلطه نه وي چې د نزاکت، لطافت او نفاست په ذکر شوې امتيازي او اعلیٰ معيار باندې ولې چې شاعري تر ټولو زياته پوره خېژي ځکه ئې په فنون لطيفه کښې درجه او مقام هم تر ټولو لوړ او څرګند دے.

شاعري يو تخليقي عمل دے چې د ځنګلي بوټي په شان پخپله را شين شي. بس يو کېفيت راشي او د الهام غوندې بيان شي. حتیٰ چې د تخليق تر تکميل پورې شاعر په دې هم نه پوهېږي چې هغه څه ليکي او څنګه ئې ليکي. يو غېر محسوس قوت د هغه په ذهن او حواسو باندې خور او حاوي وي او هغه يوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نامعلومه دنیا ، د هغې کېفیات او عوارض په داسې روانۍ لیکي لکه اسماني فرشته چې هغه ته ډکټېشن (DICTATION) ورکوي. غالب هم دغه خبره، په ډېره ښائسته پېرایه کښې کړې ده :

آتے هیں غیب سے یه مضامیں خیال میں
غالب صریرِ خامه، نوائے سروش هے

په اردو کښې جدیده شاعري د ۱۹۶۰ء شاوخوا د ترقي پسند تحریك په ردِعمل کښې د حلقۀ ارباب ذوق له پلېټ فارم (PLATFORM) څخه پیل شوه، سوب ئې دا ؤ چې د "ادب برائې ادب" (زما په خیال ادب برائې فن) نظریه د "ادب برائې زندګي" په مفکوره باندې د بدلېدو پس د یکسانیت ښکار شوې وه، ادبیات د تخلیقي علویت او فکري رفعت له اوچته معیاره څخه د وګړو د نس او نفس غونډې په عمومي موضوعاتو باندې د نعرې، پروپاګنډه او اشتهار رنګه و لوېدلې سطحې ته را کوز شوې وو. تخلیق یو مخ د خارجي فکر نمائندګي کوله، داخل ئې یکسر نظرانداز کړے ؤ. الهامي کېفیت ئې د نشت برابر او د منصوبه بندۍ زور ئې بېخي جوت ؤ. حالانکې تخلیق د هغې قدرتي چشمې په مثال دے چې پخپله را و بهېږي. د ډېم (DAM) غونډې نه چې د منصوبې تحت جوړېږي. په داسې حالاتو کښې د خارجیت د زبردست یرغل په ضد تخلیقي ذهنونو بیرته داخلیت ته مراجعت ضروري وباله البت په دې تحریك کښې تر ټولو ګټور اړخ دا را مخته شو چې د روایت ټوله ښکلا او فن، د ترقي پسندۍ ټول مقصدیت او افادیت ئې هم د تخلیقي عمل برخه وګرځاوه. هغه ټول نظریات، رجحانات، اسالیب، هېئتونه او اصناف ئې د تخلیق

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تازګۍ، قوت تاثیر او ارزښت دپاره خپل کړل چې یوه ژبه د عالمي سطحې د غوښتنو او معیار سره برابرولے شي. د اردو شعر و ادب دغه همه ګیر او همه جهت موثر تحریك، پښتو ادبیات هم تر خپلې اغېزې لاندې راوستل او په هره سیمه کښې داسې ځیرك او باصلاحیت لیکونکي را پېدا شول چې هغوې و خپل اظهار ته د نوې لب او لهجې ورکولو دپاره د تخلیقي او تنقیدي زیار، ذمه دارانه کردار خپل کړو.

په شاعرۍ کښې د نوؤ هڅو او جدیدو رجحاناتو د خپلولو او خورولو په اړه "د لورالائي مکتب" په ټوله پښتونخوا کښې جلا او منلے ځاې لري. د خپل سرخېل پروفېسر رب نواز مائل په مشرۍ کښې د "بوري" د تاریخي او افتخاري خاورې سره تړون لرونکو شاعرانو، نه یوازې پخپله د اظهار نوې اسالیب پېدا کړل بلکې د جنوبي پښتونخوا څخه دباندې ئې هم اغېزه ښکاره او اثرات مرتب شول. نن دا په دعویٰ سره ویل کېدے شي چې "لورالائیات" د یوې شعري، ادبي او تنقیدي اصطلاح حېثیت تر لاسه کړے دے او د لورالائي د مکتب جدیدې شاعرۍ د شلمې پېړۍ تر ټولو د موثر مکتب او منظم تحریك ځاې موندلے دے. په دې خاوره کښې د نوو رجحاناتو په اړه د بحرونو، هېئتونو، قافیې ردیفونو او لفظونو د علامتي، تمثالي، استعاراتي او د نوې معنوي استعمال د کامیابو تجربو سره سره په مختلفو ژانرونو کښې په متنوع موضوعاتو باندې پرله پسې دومره اهم تخلیقي کار او زیار مخې ته راغے چې هیڅ ادبي تاریخ او شعري تذکره ئې نظرانداز کولے نه شي. خصوصاً د لورالائي شاعرانو د خپل خپل اسلوب په حواله

(c) ketabton.com: The Digital Library

انفرادي تشخص بیا موند. د "اسلوب" د امتیازي تخصص په حقله د پروفېسر شمیم حنفي دا وینا د قاطع بُرهان په مصداق ده چې " تجربې او تصورات مشترك کېدلی شي خو اسلوب هغه صفت دے چې خالصتاً انفرادي او شخصي ملکیت بلل کیږي، د دې اړخ د جاج او جائزې په پرته د یو ادب پارې صحیح مطالعه امکان نه لري" خو د اسلوب (STYLE) او اسلوبیات (STYLISTICS) په اړه په پښتو کښې دومره لوړ تنقید او علمي پرتلنه تر هغه وخته ناممکن ده چې ادبي تجزیه د سائنس تر مرتبې پورې ځان نه ورسوي.

د لورالائي د جدید شعري مکتب سره ناشلېدلې تړون لرونکي شاعران لکه محترم رب نواز مائل، سید خېرمحمد عارف، سرور سودائي، عمرګل عسکر، اروابناد وزیرمحمد سوالي، ځوانیمرګ سید محمدګل شاه خوستي او راقم الحروف او په مونږ پسې پروفېسر محمودایاز، افضل شوق او سهېل جعفر او ورپسې راتلونکي منور ځلمیان لکه عبدالغني مبارز، رازق فهیم، عارف تبسم، علي کمېل قزلباش او قاري جمال الدین مسافر داسې نومونه دي چې له ادبي دُنیا سره په زړه پورې تعارف لري او په خپل خپل ځاې د ادب په ناقدینو باندې د سنجیده لوستنې او ستاینې حق لري. د دغو ټولو شاعرانو شخصي تخصیصات او تخلیقي ممیزات را مخته کول یو باقاعده تنقیدي موضوع دے چې په دې لیکنه کښې ګنجائش نه لري، ولې چې دا وخت د ګران عارف تبسم د راتلونکي مجموعې په بابله تفهیم او تحسین یا مطالعه او تجزیه زما اصل موخه ده.

ګران عارف تبسم یو ذهین، متین، سنجیده، فهمیده، دیده

(c) ketabton.com: The Digital Library

ور او بــاهنر ځلمـے دے، هغــه د لــورالائــي د ویــاړمنی تــپې د ژونــد او ژواك مجــسم تــصویر او مکمــل تفــسیر دے. هغــه یــواځی خوبــصورت او خــوب ســیرت، خــوش خیــال او خــوش بیــان پښتــو شــاعر نــه دے. د پښتــو او اردو دواړو ژبــو ډېــر ښــه، غښتلے، باشــعور، مترقــي صــائب الــراې او صــاحب الــراې نثرنګــار هــم دے. د هغــه مــضامین د هغــه د ادبــي قــد و قامــت او فکــري شخــصیت پــه تــشکیل کښــی اهــم معنــوي رول لــري خــو دلتــه ئــې اجمــالي څېړنــه هــم ولــی چــی د طوالــت باعــث ګرځی ځکه زهٔ خپل اصل موضوع ته پاملرنه را ګرځوم.

د ګــران عــارف تبــسم دا اولنــۍ شــعري ټولګــه "د لمــر پــل" مــا لــه ســره تــر پایــه لفــظ بــه لفــظ لوســتی ده. پــه دې کښــی د تــورو د بــاران وروســته د کاغــذ پــه اســمان بانــدی د خیــالونو ســرې او شنــې پــه شعــري فــضا کښــی د تخلیــق تــازه، شــوخ او نــوی رنګونــه پاشــلی دي چــی د ادبي کائنات حسن ئې نور هم زیات کړے دے.

عــارف تبــسم پــه غــزل او نظــم دواړو کښــی د یــوه ســپېڅلی شــاعر پــه حېــث ګــڼ داســی مــضامین قلمبنــد کــړی او موضــوعات څېــړلی دي چــی ادب مَیَنــان او د فکــر و فــن نقــادان ځــان تــه ارومــرو متوجــه کــوي. پــه دې اړه هــر هغــه څه لیکــل خــو امکــان نــه لــري کــوم چــی مــا محــسوس کــړی دي البــت هغــه موضــوعات چــی د هغــه د فکــري دائــرې پــه جوړښــت کښــی مرکــزي اهمیــت لــري، دلتــه ذکــر کــول او د هغــه د اظهــار د انــداز پــه حقلــه څــه نــا څــه تللــی رایــه تاســو تــه وړانــدی کــول ددې لیکنی یوه اساسي غوښتنه ده.

عــارف تبــسم د جدیــد حــسیت یــو نمائنــده پوهېــت دے. د هغــه لــب او لهجــه پــه تــازګي، رعنــائي او توانــائي ډکــه ده. د هغــه لفظیــات

(c) ketabton.com: The Digital Library

کــه یــوې خواتــه د شــعري روایــت او ادبــي تجـربې د توثیــق عکــس العمــل ښکــاری نــو بلــی خواتــه د نــوی معنویــت د زیــږون، لټــون او پَلَټــون پیلامــه هــم دي چــی لــه علامتــي، تــشبیهاتی، اســتعاراتي استعمال سـره سـره تمثیلـي او محاکـاتي انـداز هـم لـري چـی د پښتـو شـاعرۍ د پـرمختګ پـه سـفر بانـدی دلالـت کـوي او د یــو ځـانګړې اسـلوب د جوړښـت واضـح څـرك لـري. کـه دا ولـیکم چـی د لفظـي تــشکیلاتو پــه تــرڅ کښــی یــو نــیم ځــاې هغــه د نیولــوګیزم (NEOLOGISM) تـر حـده اجتهـادي هڅـی کړیـدي نـو کـره کتنـه او باقاعده څیړنه دا اړخ هم ثابتولی شي.

د عــارف تبــسم پــه شــاعرۍ کښــی مــا لــه خپــل ټاټوبی، خپلـی خـاوری، خپـل ولات سـره ذهنـي او قلبـي تـړون، د مځکـی سـره ټینګـه رشــته، د پښتــو، پښتــون، پښتونخــوا او پښتونــولي ســره نــه پــرې کېـدونکې تعلـق او د خپـل کلتـور، رسـم او رواج، دود او دسـتور، لـه ښـو او اعلـی قـدرونو سـره د وفـا او اخـلاص، مینـی او عقیـدت رویـه لـه ورایـه ښکـاره لیـدلی ده. د هغـه پـه نظـم او غـزل دواړو کښـی معاشـرتي روایـات، سـماجي تـاریخ، انـساني تمـدن، ثقـافتي اقـدار، تهـذیبي ښائـستګي، اخلاقـي رویـې او عـالمي منظرنامـه پـه فکـري بلاغـت او جمالیاتي شعور سره په ډېر مهارت او کمال انځور شوی دي.

د معروضـیت او موضـوعیت پـه حوالـه د عـارف تبـسم شـاعري د خپـل بـاطن او شخـصیت د عرفـان تکـل هـم دې او د نړیـوال کلـی د آشـوب، بُحـران او رسـتخیز د آګهـۍ ذریعـه هـم، چـی د کـم عمـرۍ باوجود د هغه فکري پختګي او ذهني بلوغت څرګندوي.

د دې مجمـوعې مطالعـه دا ښودنـه هـم کـوي چـی عـارف تبـسم لـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جمالياتي ذوق او د مينى له تجربې څخه هم بې برخى نه دے پاته شوے خو دا اړخ زما په خيال د هغه په موضوعاتو کښى ضمني او ثانوي حېثيت لري. که دا اووايم چى عارف تبسم په پښتو شاعرانو کښى هغه لومړے ځوان دے چى د عمر د فطري تقاضو باوجود ئې د مينى ضروري ضرورت نظرانداز کړے دے او خپل عصري شعور ته ئې د تخليق په صورت ګرى کښى زيات اهميت ورکړے دے، نو غلط به نه وي. هغه معروض زيات ليکلے دے او موضوع کم خو دلته دا وضاحت ډېر زيات ارزښت لري چى په ادبي تخليق کښى په بشپړه توګه د خالص معروضيت اظهار امکان نه لري، ولى چى خارج هم د تخليق کار له داخل څخه هغه وخت را وځى چى د هغه د ذات برخه جوړ شي يا د هغه په احساس کښى د خپلى تجربې په څېر شامل شي او اظهار ئې ضرورت او مجبوري وګرځى. سوب ئې دا دے چى د شاعر خپلى تقاضې، عقائد، نظريات، جذبې، افکار او رجحانات هغه د خپلى خوښى ناخوښى هرکله پابند ساتي. وئيل دا غواړم چى عصري شعور هم د ليکونکى د شخصيت د کُليت سره په تړون مجبور دے. له دې بغېر هغه د تخليقي عمل برخه نشي جوړېدے او که جوړ هم شي د صحافتي تحرير رنګه به له خوند او تاثير څخه خالي وي.

په دې مجموعه کښى د عارف تبسم ځنى نظمونه لکه "يوولسم ستمبر په يورپ کښى"، "ملګرى ملتونه"، "په اټلى کښى د څه وخت تېرولو پس يو نظميه تاثر"، "ګلېډيېټر"، "و يورپ ته يوه وېنا" او "The Dream Marchents" زما د پورتنى خبرى په تائيد کښى وړاندى کېدلے شي. دا ټول موضوعات، معروضي دي خو د هغه د داخل د برخه جوړېدو پس ئې تخليقي بڼه خپله کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده. هم دغه د تخلیق غوښتنه ده. معروض چې تر څو په موضوع بدل نه شي. خارج چې تر څو د شاعر په باطن کښې تحلیل نه شي او له داخل څخه نه را ووځي، هغه فن پاره نشي بلل کېدے. د مثال په ډول به زهٔ د هغه معرٰی نظم "ګلوبلائزېشن" ستاسو مخ ته کښېږدم :

بې شکه دې کلي کی هر څه ډېر دي
خو د خپلوي چرته درک نه ښکاري
د میني هم څه سلسله نه وینم
د نړیوالو په دې لوی کلي کي
پېژندګلوي د هر چا ګډه وډه
هر یو ړغیږي اوس په بله ژبه
هیڅوک حال نه لري په خپل ځنګلوري
بې شکه پراخ دي څلور واړه لوري

د هغه مختصر آزاد نظم "چي ګوېرا ته" هم مطالعه کړئ:

تا چې په کومه لاره
سر و بائېلو
په هغه لاره تګ اسانه دے ډېر
د دې دپاره بس
یو شرط دے لازم
چې سړے ووځی له خپل ځانه
په جهان خور شي

د ۲۰۰٤ء د مارچ په دویمه نېټه (چې د ۱٤۲۵هـ د محرم لسم تاریخ دے) په کوټه ښار کښې چې د ترهه ګرۍ یا فرقه واریت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کومه ناوړه او ناروا پېښه شوې وه. د هغې بیان چې عارف تبسم په کوم دلآوېز انداز او له غرېوه په ډك آواز کښې کړے دے، هغه د معروض په موضوع باندې د بدلپدلو بهترینه نمونه ده. یوه خارجي واقعه یا وقوعه موثره تخلیقي تجربه هم داسې جوړېږي. په غور ئې و لولئ :

کور ته مې اور واچولو ځکه لمبې پورته شوې
بیا مې له دا خپل وجوده خاوري ایرې پورته شوې
څوارلس سوه کاله پس په ما کښې شو یزید را ویښ
ځکه مې د خپل حُسین له دړده نارې پورته شوې
بیا مې کړو لاسونه نن په خپلو وینو باندې سره
ځکه مې نن بیا پنځه څلوېښت جنازې پورته شوې

عارف تبسم د نظم نګار په حېث په ښو موضوعاتو، ښه منظومات لیکلي دي. د پورتني موضوع سره په تړلې موضوع " کربلا ۲۰۰٤ء" کښې د هغه اختتامیه ډېره بلیغه او موثره ده :

بیا ډېرو خلګو د یزید شکل او قد واغوستو
بیا ئې په ډېرو حُسېني سرونو لوبې وکړې

د هغه " نعت" او ځنې نور نظمونه لکه "جدوجهد"، "؟"، "ښیښه څهره"، "په مځکه جنت" او " اے د فکر سپینه لمره" (د حمزه بابا په حقله) د ډېرې ستائینې وړ دی خو زۀ ئې دلته دوه درې مختصر غوندې نظمونه تاسو ته وړاندې کول غواړم، کوم چې زما په خیال، په اختصار کښې جامعیت، په اظهار کښې معنویت او په پیرایه کښې جاذبیت لري. تر ټولو له مخه د هغه نظم "تضاد" ته پاملرنه وکړئ:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ازغن فطرته خلګو
څنګه عجیبه غوندی
خویونه خپل کړو
رنګونه واغوندی
او لاړ شي
په ګلانو ګډ شي

"تضاد" د هغه په یو مسلسل غزل کښی هم موضوع ګرځېدلے دے چی خصوصي کتنه غواړی د پورتني نظم په حواله زما په فهم، په لنډو ټکو کښی، د شعریت په ژبه، زمونږ د معاشرتي ژوند د متضادو رویو او د نفسیاتو په اړه د وګړو د منافقانه دوه مخیزه کردار تر دې زیاته، په زړه پوری انځورګري شاید ممکن هم نه ده. همداسی زمونږ د چاپېرچل د معاشي، سیاسي، طبقاتي او اخلاقي صورتِ حال په اړه هغه یوه وړوکی منظومه د "سائې" تر سرخط لاندی پخپله علامتي او تمثالي بڼه کښی نه صرف د اظهار او ابلاغ حق ادا کړے دے بلکې په دې کښی دا هم څرګندیږی چی هغه په نړۍ او تاریخ باندی ژور نظر لري، د ماضي او حال سره سره هغه د مستقبل امکانات هم ویني. د عصري شعور په رڼا کښی دا نظم د آفاقیت رنګ او د ژوندۍ شاعرۍ مثالي نمونه بلل کېدلے شي :

په څومره هیله
ساده خلګ و اسمان ته ګوری
غواړی په ټکنه غرمو
له سرو لمرونو سائې
که څه هم دوې په دغه ښه خبر دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې يوه توره او اوږده شپه
را روانه ده بيا
ځکه اوږدېږي وار په وار
د ډېوالونو سائې

هم دغه يا دغسې احساس د هغه په يو بل مختصر نظم "لمر او سحر" کښې هم جوت دے. په اصل کښې د ماحول توره شپه د هغه په حسيت باندې خوره ده، هغه د حالاتو تيارو خوړلے دے، هغه د وخت تورتم دومره ځپلے، ځکلولے او ځورولے دے چې هغه د ژوند او ژوندَسرو دپاره د رڼا مستقل اهتمام غواړي، حتٰى چې په شپه کښې هم د لمر ضرورت محسوسوي. ګوا سپوږمۍ، ستورى، ځراغونه، ډيوې او بَلَبونه هغه وسيع المعاني شپه نه شي روښولے کومه چې د وګړو په حواسو باندې خوره ده، دا تاريکه په اصل کښې د اطمينان، سکون، خوشحالۍ او پرمختګ هغه رڼا غواړي چې ذهن او زړۀ منور کولے شي، هغه لمر غواړي چې زوال او غروب نه لري او داسې "يوټوپيائي" لمر انساني معاشره شايد چې هيڅکله نه وويني خو د عارف تبسم په شانې د ژوندي فکر او حساس طبعې شاعر د نړۍ د ودانۍ سوکالۍ او ترقۍ دپاره که نور هيڅ نه شي کولے. خوب خو ليدلے شي بدرنګه ماحول، په خيال خو ښائسته کولے شي. ماته خپل يو اردو بيت را پياد شو :

اور کچھ کر نے کے قابل تو نہیں سوچ مِری
کاش! دُنیا مَیں تِری اور حَسیں کر سکتا

د عارف تبسم نظم داسې دے :

(c) ketabton.com: The Digital Library

په نیمه ورځ به می یواځی پرېږدی
یقین د ورځی
په لمر څنګه وکړم؟
ماته د شپې ستا ضرورت دے لمره!
ستا انتظار
تر سحر څنګه وکړم؟

په دې مجموعه کښې د عارف تبسم یو نثري نظم هم د "قدر مشترك" تر عنوان لاندې شامل دے، زهٔ له دې څخه انکار نه کوم چې ښه خیال بلکې بهترین خیال پکښې دے خو له دې سره متفق نه یم چې نثر ته دې د نظم نوم ورکړے شي، ولې چې نثر نثر دے او نظم نظم. معنوي اهمیت او فکري ترفع په نثر کښې هم خپل قدر او قیمت نه بائیلي. ځکه د "نثري نظم" په ډول ئې د وړاندې کولو تصنع او تکلف ته هیڅ ضرورت نشته. خدائېګو! زهٔ د هیڅ نوې صنف مخالف نه یم خو دا ضرور وایم چې نثري نظم دې د شاعرۍ په ځاې د نثر په اصنافو کښې شامل کړے شي لکه "ادبِ لطیف" چې په تېرو وختونو کښې د نثر برخه وۀ. هم هغه "ادبِ لطیف" ته نن "نثري نظم" ځکه وایه شي چې لیکونکے ئې برناحقه شاعر جوړ شي. حالانکې "شاعری جزویست از پیغمبری"_ لکه هر څوك چې پیغمبر نه شي جوړېدلے. همداسې هر څوك شاعر هم نه شي جوړېدلے بلکې "مُتَشاعر" جوړېدل لاهم څه ناڅه فني خبرتیا ته اړتیا لري. د نثري نظم "خودساخته او نام نهاد شاعر" ته خو متشاعر وئیل هم روائېنت نه لري لکه "نقلِ کفر" چې "کفر نباشد". شاعري خپل حدود او قیود لري. د هغو پابندي که ګرانه ده، دا خو اسانه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې سړې دی "نثرنګار" جوړ شي حالانکې زما په خیال نثرنګار جوړېدل هم بېخي ګران کار دے.

د عارف تبسم د دې مجموعې د غزل برخه هم د معنوي ارزښت او فکري بلوغت په حواله خپل خوند، رنګ، او اغېزه لري یا په نورو ټکو کښې د جدید غزل له شعار او معیار سره ښنګ وهي. لکه څنګه چې ما له مخه لیکلی دي هغه یو بېدار، حساس او ژوندے شاعر دے. هغه شاعري یوه تفریحي مشغله نه بولی ځکه د غزل په بېتونو کښې هم د لوستونکو ذهني تربیه کوي. د هغوې مخ ته حقیقت او واقعیت په شعري پېرایه او موثره لهجه کښې وړاندې کول هغه خپله ادبي وظیفه او علمي فریضه ګڼي. هغه غواړی چې خپل فکر، احساس، جذبه او بصیرت تر خپلو قارئینو پورې ورسوي چې د هغوې دپاره د لطف اندوزي څخه زیات د هغوې په خیالاتو کښې بدلون، ویښوالے او ځلا راولي، دا څو اشعار ئې د مثال په ډول وړاندې کوم:

موږ به په شپه هم لکه ورځ سپینه رڼا خوروؤ
تیارې که هر څو له سهاره سره لوبې کوي

څراغ را واخلو په تیارو کې په مزل پسې ځو
موږ هره شپه لټون کوؤ، د لمر په پل پسې ځو

دا به ضرور د چا د جبر ښکار وي
ګڼې دا خلګو تیارې څه کولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ لاربنوونکي ټوله ورځ تر لمر چاپېره ګرځي
ځان ته رڼا را ټولوي، موږ په تیاره کې ساتي

چـا چـې پـر دوی بانـدي تیـارې راوسـتې
دوی لـه هغـه څخـه رڼـا غوښتلـه

بیـا پـه ټـول وطـن تـورو تیـارو خولـه لګـولې ده
څـو خلګـو و ځـان تـه ځراغونـه خونـدی کـړی دي

زهٔ پـه دې سـپېره منظـر عـادت نـه یـم
دا څنګـه سـپرلے دے، ګـلان نـه لـري

د یـوې کونـډې ماشـومان پـه سـپېدو پورتـه شـولو
وائـي مورکـۍ! مـوږ د اتـامو پـه تکـل پـسې ځـو

پـه دې پورتنیـو بېتونـو کښـې شپه، سحار، رڼا، تیـاره، ځـراغ، لمـر هغـه علامـات او اسـتعارات دي چې د عـارف تبسم پـه شـاعرۍ کښـې ځـاې پـه ځـاې خـواره واره ښکـارې. دا محـض الفـاظ نـه دي. د هغـه د فکـر او پېغـام د ترسیل، تفهـیم او تـشریح مرکـزي منـابع دي او د لوسـتونکو دپـاره زمونـږ د سـماجي ژونـد او سیاسـي حـالاتو د پـوهنې بنیـادي ذرائـع دي. کـه مونـږ پـه ځیـر ورتـه وګـورو نـو پـه دې لفظونـو کښـې زمونـږ د چاپېریـال انځـور لـه خپلـې صـحیح څهـرې او حقیقـي کـړو وړو سـره موجـود دے. بلکـې پـه دې شـعرونو کښـې د سیاسـت او سیاسـتمدارانو اصـل شـکل هـم محفـوظ دے چـې بېخـي بـدرنګ، قبـیح او مکـروه دے. لـه دې پـه پرتـه زمونـږ د هېـواد بـې رنګـه سـپېره منظـره او د خوارانـو د ژونـد ژواك د بدحالـۍ او د رزق د تحـصیل د کـړکېچن او خـوږمن صـورتِ حـال اظهـار هـم پـه بلیـغ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او فصیح تورو کښې مرقوم دے.

عـارف تبسم ولـې چـې خپـل چاپېرچـل پـه برنـدو سـترګو وینـې ځکـه هغـه نـه تېروځـې، هغـه "مـداریان" ډېـر ښـه پېژنـې. د "نعـرو" پـه ځاې "عمل" غواړي. ګتور او مثبت عمل، دا شعر ئې وګورئ :

ځـــوك د نعـــرو لیکلـــو حـــق نـــه لـــري
زهٔ خپـــل د ېــوال غېـــر سیاســـي ســـاتمه

کـه داسـې نـه ده نـو بیـا دا یـو ښـه طنزیـه شـعر دے او دا ځنـې مـراد دے چـې پـه موجـوده حـالاتـو کښـې د سیاسـي شـعور بغېـر ژونـد بې معنـا دے. ځکـه هیڅـوك دا حـق نـه لـري چـې د قـام لـه بېـدارۍ او د وطـن لـه ترقـۍ څخـه لاتعلق پاتـه شي خـو عـارف تبسم چـې د کـوم رجحـان او مـزاج شـاعر دے. زمـا پـه فکـر هغـه "غېـر سیاسـي" کېـدلے نـه شي. البـت هغـه پخپـل تنـدي هـیڅ لېبـل لګـول نـه خوښـوي. هغـه د چـا غلـط کـار پـه لار نـشي تللے. د چـا "بهـروپیې" تقلیـد نـشي کولے. د چـا قـام خرڅـونکی او وطـن فـروش پېـروي نـه شـي زغملے. هغـه خپـل فکـر، خپـل نظـر لـري او د هغـه مطـابق د ژونـد دپـاره لاره لیکـه ټاکـل خوښوي لکه په خپل دې شعر کښې چې وائي چې :

ځـــان تـــه رنهـــا را تولومـــه او ابـــاد بـــه وځـــم
مـــزاج د لمـــر لـــرم، د تـــورو تیـــارو بعـــد بـــه وځـــم

عـــارف تبـــسم پـــه انقـــلاب یقـــین لـــري او انقـــلاب هیڅکلـــه د سـترګو پـه رپ کښـې نـه راځـي، هغـه پخپلـه وخـت راځـي. البـت پـه فکـر کښـې د مبـارزې قـوت او لـه نـاموافق مـاحول سـره د ډغـرې حوصـــله، پـــه ارادو کښـــې اســـتقلال او پـــه زړهٔ کښـــې تـــوده ولولـــه غـواړي، یـوائې دا نـه بلکـې یـو لـه صـبر او زغـم څخـه ډك ناسـترے

(c) ketabton.com: The Digital Library

انتظار هم، لکه په دې شعر کښې چې هغه پخپله وئيلی دي :

بــل بــه شــي د مينــی څراغونــه، څــه هلاکــه ده؟
روڼــه بــه شــي دغــه د ژونــد خونــه، څــه هلاکــه ده؟

تاسـو وکتـل چـی هغـه د اُميـد تلقـين کـوي ولـی چـی پـه راتلـونکی بـدلون بانـدی غېـر متزلـزل يقـين لـري لاکـن هغـه پښـه پـه پښـې اېښـی، بې غمـه نـه دے ناست، لګيـا دے کـار کـوي، پرلـه پسـې زيـار باسـی، ذهنونه ويښوي، جذبې را پاروي او رجحان سازي کوي :

رڼـا خـوره کـړم چـی هـر چيـری قدمونـه ږدمـه
و مـخ تـه ځمـه او پـه لاره څراغونـه ږدمـه

ژونـده! سـتا غمونـه پـه خنـدا وړمـه
اوښکـه اوښکـه يمـه خـو څڅېـږم نـه

د ژونـد ، حـالاتـو او مـاحول سـره د هغـه ټينګـه فکـری وابـستګي پخپـل ځـاې، ربښتيـا خبـره دا ده چـی پـه اوړو کښـی د مـالګی پـه مقـدار د هغـه د مينـی او ښکـلا پـه بـاب اشـعار هـم ډېـر خوږلـت، نـوے تـوب او زړه راکښـون لـري، هغـه چـی لـه دې موضـوع سـره تـړلی کـوم اشـعار کښلـی دي، هغـه زيـاتره پـسنديده دي، زهٔ ئـې دلته صرف څلور نمونې ستاسو مخ ته ږدم:

سـتا د سـپين مـخ پـه ويـړ اسـمان بانـدی خـواره واره شـي
سـتوری دا سـتا د ښائـستې زنـی لـه خالـه وزی

تـر څـو بـه ژونـد مـوږ تبـسمه! پـه لېمـو کښـی کـاوه
د اوښکـو څـاڅکی شـو، د پېغلـی پـه ګرېـوان خـواره شـو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـــه بـــه درځـــم پـــه دغـــه لاړ ګرســـره
پـــرې بـــه ږدم ســـتا کلـــې او ښـــار ګرســـره

کــه څــه هــم ضــد دي يــو د بــل خــو تبــسمه! ګــوره
څـــومره پخـــه ده د ګـــلاب او د ازغـــي ملګرتيـــا

د جدت او انفراديت مرقع، دا درې مرصع شعرونه ئې د فني کمال او جمالياتي اظهار زښتي زياتي ښائستې او په زړهٔ پوری نمونې دي :

ځانګړتيـــا نـــه بـــائېلم، خپـــل ځـــان لـــه ســـمندره ګـــورم
ځکـــه خـــو واوره وجـــود زهٔ لـــه تـــاوده لمـــره ګـــورم

خپـــل دېوالونـــه هـــره شـــپه لـــه ځـــان ســـره ويـــده کـــړم
خـــداې خبـــر څـــوک ئـــې هـــر ســـهار د بـــل مکـــان ســـره ږدي

د تيـــارو بـــدي مـــی نـــوره پـــه وس نـــه ده
ننـــــواتی تـــــه مـــــی ور وړه څراغونـــــه

زهٔ د عـــارف تبـــسم ټولـــه شـــاعري نـــه ســـتايم، پـــه هغـــی کښـــی نيمګړتيـــاوی، خاميـــانی او کمزوريـــانی هـــم شـــته خـــو پـــه مجمـــوعي ډول ئـــې زهٔ د اسـقام او معائـب پـه ځـاې شـعري حـسن او محاسِـن تـه زيـات اهميـت ورکـوم، د مثـال پـه توګـه ئـې د لفـظ د منفـرد او جديـد استعمال په ترڅ کښی دا يو شعر وګورئ چی :

مـــورِ چـــی ويـــشتلو همېـــشه دلتـــه پـــه ســـنـګ ګلونـــه
ځکـــه پـــه دې هېـــواد کـــی نـــه کـــوي غورځنـــګ ګلونـــه

د "غـورځنـګ" تـورے د "ټوکېـدلو" پـه معنـا شـايد چـی پـه اول ځـل عـارف تبـسم کارولـے دے، دا د هغـه د هنـر د ښکـلا يـو څـرک دے. تفـصيلي مطالعـه ئـې ډېـر داسـی نکـات پـه تاسـو واضـح کولـے

(c) ketabton.com: The Digital Library

شـي. زۀ بـه خبـره پـه دې را لنـډه کـړم چـې د دې شـعري مجمـوعې سرسـري لوسـتنه بـه هـم تاسـو پـه دې اعتـراف مجبـور کـړي چـې د لـورالائـي زرخېـزه او نغمـه رېـزه خـاوره داسـې ګلونـه هـم را ټوکولـے شي چې خوشبوئي او رنـګ تـه بـه ئـې خوشبوئي او رنـګ هـم ګوتـه پـه غـاښ پاتـه شـي. د دغـه امکـان پـه رڼـا کښـې ماتـه د سـتر مـاوزې تنګ خبره را ياده شوه هغه وئيلی وو چې :

"ګلونه و غوړېدلو ته پرېږدئ "

زۀ د دې قـــول د معنـــوي قـــدر و قيمـــت پـــه احتـــرام کښـــې مجموعـه تاسـو تـه سپارم او پـه دې هيلـه اجـازت غـواړم چې تاسـو بـه پخپله فيصله وکړئ چې دا ګل څنګه غوړېدلے دے؟

خاوری

سعيدګگو هر

کوټه

جمعه المبارك

۱۰ مارچ ۲۰۰٦ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عارف تبسم "د لمر پل"

د بـوري د ګلبن خوشـنوا بلبـل عـارف تبـسم د يـوه خـواږه ملګـري او زلمـي تخليـق کـار پـه حيث و ماتـه ښـخـي تـر ډېـر جهـان را تېـر دے، زه لـه هغـه وختـه د ده پـه ژونـدي جـذباتو، تلوسـو او پـه هغـه بـې خوبـه، خوبونـو بانـدي ډېـر ښـه خبـر يـم، چـي د انـساني نېکمرغيـو پـه هيلـه، د بـدمرغيو لمـن را ټولـول غـواړي، زه د ده د تخليقـي وژن د پراختيـا، صباوڼ او پـه ادب کـي د پـرمختګ د هلـو ځلـو شـاهد (ګـواه) هـم يـم. دا غالبـاً د ۱۹۹۰ع کـال خبـره ده، چـي کلـه پـر مـا بانـدي د لغړخـولي عـارف تبـسم د شـاعرۍ راز منکـشف شـو او بيـا چـي مـا وليـد چـي د سـکول پـه دې کـم عمـره لوسـتونکي کـي د شـاعرۍ خـورا ښـه او خونـدور رنګونـه موجـود دي، نـو مـا د طالبعلمـۍ بـاوجود و دې تـه وهڅـاوه، چـي د پښتـو ادبـي ملګـرو پـر سټيج بانـدي راسـي، دا وو چي لـه همدې سټيج څخـه يـې داسـي پـه زړه پـوري ابتـدا وکـړه، چـي د ژونـد پـه هـر پـړاو کـي ورسـره د ښـه شـاعر لاحقـه و تـړل شـوه، هـن تـر دې چـي د ادب پـروري سـره سـره يـې پـه انګلـش لټرېچـر کـي د ماسـټر ډګـرۍ تـر لاسـه کـړه، هغـه ورځ ده او دا نـن ورځ ده چـي تبـسم د خپـل شـاعرانه منـصب پـه پرتـه د اُردو، پښتـو او انګرېـزي د يـو ښـه نثرنګـار په توګه هم په هر چا باندي خپل ځان و پېژندلو.

ولـي پـه دې مـابين کـي ډېـر ملګـري د نـام و نمـود او غـم روزګـار پـه تکـل کـي د ګمنامـۍ و کنـدو کېـرو تـه لاهـو شـو خـو عـارف تبـسم د ځـنې نامـساعدو حـالاتو بـاوجود هـم غـزل، نظـم او نثـر درې واړه د خپلـي لاري څـورے کـړو، سـره لـه دې چـي عـارف تبـسم پـه شـعوري ډول بانـدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر یوه حده پوري د مشاعرو د آه او واه له تاوده بازاره او د خپلي څېرې نمايي څخه ځان لېري ساتلو، حالانکه د يو ښه تخليق کار په اړه په دې ډګر کي د هغه د فعال رول لوبولو څه انکار نه شي کېدے.

په دې لړ کی د ادب د چوپړ دپاره تبسم خپل باطن او ظاهر د رياکارۍ او زنګ وهلي ورځي څخه يو مخ صفا ساتلي دي، دلته د اعتراف په توګه موږ د پښتو د درې مياشتنۍ مجلې " تماس" هغه ګڼي وړاندي کولے شو، چي د افاديت له امله اوس هم ډېرو ليکوالو په خپل ريکارډ کي خوندي کړي دي. د دې مجلو په مرتبينو کی د عارف تبسم کارکردګی د وياړ وړ ده. همدغه رنګه د آي، ډي، ايس، پي له خوا څه هغه درانه تقريبات، چي په ډېرو حوالو يې له ادبه سره تړون لازم دے، د عارف تبسم او ملګرو په زيارو سر ته رسېدلي دي او بيا په زياته د ګلوبلايزېشن او مورنۍ ژبو په موضوع باندې د ګڼو ژبو ګڼ شمېر سکالران را غونډول او بيا د ښېخې مثبت فکر په حواله باندي د هغوی و مقالاتو ته کتابي بڼه ورکول د عارف يو بې سارے، ارزښتناکه او منفرد کار دے. په افغانستان کي د هوتکي دور د پښتو تاريخ "د خپلواکۍ لمرڅرك" اُردو ژباړه هم عارف تبسم تر سره کړه. همدغه ډول چي د اُردو د "عکس العمل" مجلې د اېډيټر په حيث هغه څومره ګټور مواد را يو ځای کړے دے هغه بس يوازی د ده برخه کېدے شي، په نورو ډېرو انګرېزی، اُردو او پښتو مجلو او ورځپاڼو کی د ده خواره واره مضامين او افکار د ده د زيارو عکاسي کوي.

خو د خپلو نظرياتو په اړه هغه وخت ورکي نوره توانائي پيدا شوه چي کله يې د ارتقا بام ته د رسېدلو خلګو، د ژوندانه د انحطاط پذير

(c) ketabton.com: The Digital Library

اقـدار او استحـصالي اصـليت وليـدو، ځکـه خـو چـې مونـږ د هغـه د يـورپ پـه سـفر کـې و ليکـل شـوو نظمونـو تـه پاملرنـه وکـړو نـو د هغـه تجربـات او مـشاهده لـه مونـږه لانـور لتـهون غـواړي، خـو پيـل بـه پـه دې وکـړو چـې کلـه مـوږ د بـوري د دغـه مينـه وال شـاعر و شـاعرۍ تـه متوجـه سـو، نـو هغـه کـه يـوې خواتـه د بـوري د دې لرغـونی اقـدار لرونکـی خاوري او غرونو سره د خپلې مينی او خپلوۍ اظهار په دا ډول کوی :

خپلـــوی او مينــــه مــــی فطـــرت ځکـــــه ده
پـــــه خپلـــه وينــــه کــــی بــــورے پالمـــــه
مځکــه دی هــر وخــت د اظهــار نــوی ګلونــه کــوی
ځنګــه هـــوا دی ده کوهـــاره غـــزل نـــوې لـــيکم
بيـــا دی لمبـــه را پورتـــه شـــوه د بوريـــوالی مينـــی
راغلـــے يمـــه ســـتا تـــر ښـــاره غـــزل نـــوې لـــيکم

نـو بلـې خواتـه د جماليـاتي اقـدارو لـه پـالني سـوا هـم جذبـه، هيئـت، اسلوب، مـشاهده او د ژبـې بـشپړتيا د ده پـه شـاعري کـې لـه ورايـه څرګنـده ده، کـه څـه هـم لـه دغـه کيفيتـه سـره د ژوندانـه داخلـي او خـارجي احـساسات پـه فنـي او فکـري معنويـت سـره د لفظونـو پـه پـساله بانـدي د پـسوللو متقاضـي دي، خـو تبسم لـه دغـي تقاضـا سـره د شـاعرۍ و سـماجي عمـل تـه هـم د سـماجي عـلا ئقـو پـه اړونـد بانـدې د حُـسن، ريښتينـوالي او صـداقت صـوت و آهـنګ ور پـه برخـه کـړے دے، چي له دې لاندینی شعرونو څه يې ښه اندازه کولے شو :

تـا چـي بـه شـپه ورځ لـه هـر چـا څخـه پـه پټـه ګنـډل
زمــا د نـــوم هغــــه تارونــــه لـــــه دســـماله وزی
مـــوږ د ښـکـلا پـــه کاروبـــار کـــي رعايـــت نـــه کـــوو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستړګي پـه پور کي نيسو، زړونـه پـه تـاوان ګرځوو
تـه مـا کـړه اوښکـه، لـه بانـه مـی پـر بـارخو را تـوی کـړه
زه څـــو لمحـــې دا ســـتا پـــر ښکلـــی اننګـــی تېـــروم

ګونګـــۍ وريځـــي تـــه د ګـــل دپـــاره ژبـــه ورکـــړو
پـــر مځکـــه بانـــدي پـــه مثـــال بيـــا د بـــاران خـــواره شـــو

کـــوفی ښائـــست پـــه نـــوم د مينـــي ځکلـــولي دي ډېـــر
حُـــسيني زړونـــه نـــور بـــاور زياتـــه پـــه دوی نـــه لـــري

تـــر تـــا بـــه هـــم د تبـــسم فکـــر در ورســـيږي
نظـــر اوچـــت لـــري، لاســـونه کـــه څـــه لـــوی نـــه لـــري

لکـه څنګـه چـي هـر انـسان د ژونـدانـه تېرولـو پـه حقلـه يـو نقطـه نظر لـري، دغـه رنګـه بـه تبـسم يقينًـا خپـل يـو نظـر لـري، خـو هغـه خپـل دا نظـر پـر خپلـو لوسـتونکو يـا اورېـدونکو بانـدي نـه مـسلط کـوي، کېـدے شـي چـي هغـه د اينګلـز لـه دې فکـره سـره متفـق وي، چـــي د ليکـــونکي اراده چـــي څـــومره قـــدر پټـــه وي، نـــو د فنـــي تخليقـاتو دپـاره هـم هـومره غـوره ده، لـه دې څخـه د فـن د کربـه تـوب او د کنايـــاتي اســـلوب د اهميـــت انـــدازه کېـــدے شـــي، هغـــه د دې دپـــاره چـــي فـــن د بېلـــو بېلـــو سياســـي شـــعارونو او د خطابـــت لـــه عيبونـو څخـه صـفا و سـاتل شـي، ځکـه چـي ادب او شـاعری، پخپلـه خـو مقـصد نـه وي بلکـه د مقاصـدو د تکميـل ذريعـه ګڼـل کېـږي، ولـي چـي چرتـه دغـه ذريعـه پـه کـار راوسـتل کيـږي نـو د دې دپـاره ښکلـې، خـوږه او داسـي ښائـسته جامـه پـه کـار ده، چـي د تخليـق

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوند لاسـېوا کـړي، د ځـنې نقـادانو دا رول "چـې فـن پـه يـو مخـصوص چوکـاټ کـې را تـاو کـړي"، ځکـه د منلـو وړ نـه دے، چـې د ادب فنـي خاميـاني او جماليـاتي اقـدار يـې يـو مـخ هېـر کـړي وي، ولـې عـارف تبسم دا هـر څه پـه خپـل نظر کې ساتي او بيـا و مـخ تـه د يو مقصد اينبودلو باوجود هم د اظهار پېرايه ډېره درنه ايږدي :

لاهغـــــسې دے ويــــران لــــه ډېــــره وختــــه
ودان نـــــه شــــو دا مکـــــان لـــــه ډېـــره وختــــه
دغــــــه ځرنګــــــه دُنيــــــا ده نــــــه پوهېـــــږم
پکــــې نــــه ښکــــاري انــــسان لــــه ډېــــره وختــــه

راځـــې پــه خپلــه و منــزل تــه خپلــه لاړ و تټــاکو
خبــر بــه ورکــه شــي، کــه ولاړه تــر ملکــه پــوري

د تبـسم د اظهــار پـه دغـه خـوږه پېرايـه کـې سـماجي ردعمـل، ضـرب المثـل او د پـرمختګ پيغـام خـو يقينـاً شـته، مګـر پـه داسـې قرينـه سره يـې خبـره کـړې ده چـې د هـر چـا د زړه آواز ګرځـي. دا ويـل بـه بې ځايـه نـه وي چـې تبسم د ابـلاغ برابـره تلـه سـاتلې ده، نـه يـې چرتـه د ابهـام پيـدا کـول زيـار او کوشـش کـړے دےاو نـه يـې څـه غيرمـانوس تراکيـب پـه کـار راوسـتلي دي فنـي خوږلـت، ريښتينوالـے او د حـالاتو و تـرخې تجزيې تـه يـې پـه ښـه پښتنـه لهجـه کې ځـای ورکـړے دے، چـې د قـدامت او جديـديت تـر څنـګ ورسـره د تېـر وخـت تجربـات او د اوسـنيو حـالاتو مـشاهدات او د راتلـونکی سـباوڼ خونـد رنـګ يـو ځـای کـړل شـوے دے. پـه دې رنـګ کـې نـه خـو هغـه د روايتـې ژړا، بېلتـون، هجـران او در پـه درۍ نـارې وهـې او نـه د خپـل مـسلك څخـه سـرغړونه کوي. د حالاتو په تورتم کې هم د خپل مرام په هڅه دےاو وايي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیلـــه مـــو بیـــا هـــم لـــه رڼـــا نـــۀ خپـــزي
پـــای د دې تیـــارې کـــه امکـــان نـــۀ لـــري
اوســـي پـــه کیـــږدۍ کـــي مجبـــوري یـــې ده
چرتـــه بـــه ځـــي څـــوک چـــي مکـــان نـــۀ لـــري

څـــراغ را واخلـــو پـــه تیـــارو کـــي پـــه مـــزل پـــسي ځـــو
مونـــږ هـــره شـــپه لتـــون کـــوو د لمـــر پـــه پـــل پـــسي ځـــو
زمونـــږ لاربنوونکـــو زمـــوږ د زیـــارو قـــدر نـــه دے کـــړے
ځکـــه خـــو خپـــل کـــاروان پرېـــږدو او مونـــږ پـــه بـــل پـــسي ځـــو

هر څو که خنډونه وي په لاره کي
زه خو اباسین یمه دربېږم نۀ

حـــق مـــي هـــم خـــوري پـــه غریبـــي مـــي هـــم ملنـــډي وهـــي
ځکـــه پـــه ســـر مـــي لـــه دینـــاره ســـره لـــوبي کـــوي
مـــا خـــو لـــه هـــر چـــا ســـره مینـــه او اخـــلاص کـــړے دے
خلـــک مـــي څلـــه لـــه دســـتاره ســـره لـــوبي کـــوي
لـــه مرګـــه نـــه وېرېـــږي کـــړي د حـــق خبـــره پـــه جـــار
تبـــسم ځکـــه خـــو لـــه داره ســـره لـــوبي کـــوي

د تبسم په شاعری کي د اضدادو تمثیلي اشکال کله په یوه رنګ او کله په بل رنګ کي لیدل کیږي، لکه څنګه چي د اضدادو په اساس د کائیناتو بنسټ دوام موندلے دے، هم دغه رنګه په شاعري کي دغه استعمال په نزاکت سره و شاعري ته د فکر په حواله ځلا بخښي. تبسم و دغه اضدادو ته د خپل دور په هنداره کي ګوري، کله د حالاتو تجزیه کوي کله و انسانانو ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپلوۍ پيغام ورکوي او کله ورباندي د طنز غشي اوروي :

ځـــه عجـــب ســـخيان خلـــګ مـــي وليـــدو
مـــرګ چـــي يـــې وېـــشلو د ژونـــدون پـــه نـــوم

چـي يــې کــړو لېـرى مـوږ لــه خپلـو پـه فتـوو د کفـر
اوس هغــه خلــګ بــاچهي لــه خپــل ايمــان ســره ږدي

کــه ځــه هــم ضــد دي يــو د بــل خــو تبــسمه! ګــوره
ځـــومره پخـــه ده د ګـــلاب او د ازغـــي ملګرتيـــا

مــــا رڼــــا کــــرلې ده پــــه زړونــــو کــــي
زه اوس لــــه تيــــارو ځخــــه وېرېــــږم نــــه

د بخــت، نــصيب او قــسمت سلــسله پــه شــاعري کــي د هــر شــاعر و مــخ تــه لــه ابتــدا ځخــه د غورېــدلي کتــاب پــه شــان پرتــه ده خــو تبسم د روايت و دغه منزل ته په جلا لاره تګ کوي او وايي:

هــسي خــو دې ټينــګ تــړون د مينــي زمــا او ســتا تــر ميــان
خــداى خبــر چــي يــو بــه او کــه نــه؟ مونــږ د يــو بــل نــصيب
اې غوټــۍ غورېــږه مــه، د مينــي ســپرلى خــور نــه دى
دلتــه دى لــه خــاورو ســره خــاوري د هــر ګــل نــصيب
مــا ټــولي ليکــي د قــسمت پخپلــه ورانــي کــړلې
اوس بــه پــر خپــل بــې وزلــه زړه خــالي لاســونه ږدمــه

لکـه مـا چـي وړانـدې اشـارتًا وويـل چـي شـاعري د خيـال او فکـر پـه کـالبوت کـې يـو سـماجي عمـل هـم وي، پـه همدغـه اړه چـي کلـه د بـوري دا زرغونــه او سمــسوره ســيمه د يــو اوږدې ډوکلــۍ پــه ناتــار تــاراج ســوه، د مېــوه دارو درختــو ځنګلونــه پــه وچــه صــحرا بــدل شــو، د ډېــرو درنــو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

بډایه کورونو څراغونه د نیستۍ په اوبو له بلېدو ووتو، نو د ویرانۍ په دغه منظر کې د عارف تبسم د احساساتو څرېکي داسې پورته شوې، چې ډوکال يې د ډوکال او علامت په طور په کار راوستلو :

سینه د مځکې وچه شوله اوس په چیغو وايي
زما وجود به خدایه! کله له ډوکاله وزي

اوس به و تاته څه سندري د سپرلي اووايم
زه خو اغزي لانه لرم په دې ډوکال خبر دې

خود به سپیره کېږي باران نه لري
زمونږ به وزله مځکه اسمان نه لري

یوه خبره چې زه یې د خپلو ملګرو په تخلیقاتو کې بیا بیا وینم، هغه د پښتنو د بدقسمته وطن هغه تاریخي ارزښت دې چې د هغه له جهته استعماري او استثماري قوتونو صرف د دوی له سرونو، عزتونو او ملي وحدته سره لوبي کړي دي بلکه د افغانستان د شل کلن جنګ په اساس چې د دوی د باغونو او رغونو مځکه د خپلو او پرېدو له لاسه د سرو وینو په باران اباده شوه نو د دغه دردناکو پښتنو درد د هر پښتانه لیکوال په تخلیق کې د خپل فکر مطابق غزونې وکړې. د عارف تبسم په کلام کې دغه درد خو شته چې شته، ولې هغه د خپل ملي درد د دوا د حصول دپاره کنایتًا د نکلونو د هغه شهزادۍ مثال وړاندې کوي، چې د ګټلو دپاره یې د شرط نه پوره کوونکو سر غوڅول وو، ځکه خو وايي :

شرط تر شهزادۍ د رسېدو تبسم وانه ري
زمونږ د باچا لور نور هم سرونه خوندي کړي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو تر شرط وړاندې کولو نه اګاهو، هغه د بارودو په اساس د سرو وینو د باران هغه منظر وړاندې کوي، چې له دې سرې مځکې به شاید د وینو ګلان را و ټوکیږي :

پېل د سپرلي چې په دې ښار کې په سرو وینووشو
سرې به یوائي و ټوکیږي د سره رنګ ګلونه
ډېر بارودونه زموږ پر مځکه باندې و اورېدو
ځکه اخته دي له یو بل سره په جنګ ګلونه

وې کرلو بارودونه زمونږ پر مځکه باندې
خدایه کوم فصل به د سرو وینو له نمه وزي

سوځي په کشمیر او فلسطین زړونه
ویر به لاتر څو مونږ پر کابل کوو

د دغه شهزادۍ د خپلولو د شرط پوره کېده د تبسم په خیال په یووالي کې دے، ځکه خو په جار واي :

راشئ چې یو کړو ځله دا خواره واره وګړي
د یو کېدو شرط دے تړلے له کاروانه سره

د سیاسي پېچ و تاب په دې اخ و ډب کې تبسم هر یرغلګر، داړه مار هغه که د هري نظریې وي نه صرف مخالفت کوي بلکه د هغوی په حواله طنزاً وایي :

د هوا چې په خلوص چا یقین وکړو
هم د هغه ځراغونه یې ټول مړه کړو
تاته په کار دے د ظالم مخ نیوے
ته د دښمن ستاینه ځله کوې؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

چـــا چـــي پـــر دوی بانـــدي تيـــارې راوســـتې
دوی لـــــه هغـــــه ځخـــــه رښـــا غوښتلـــــه

خــو لــه دې سـره سـره تبـسم د خپــل دور ســماجي، سياســي حــالات او تقاضــې او چــاري د خپــل تخليقــي عمــل پــه تــار بانــدي پــه عجوبه انداز سره داسي پېيي :

عـــدل، انـــصاف حـــق او قـــانون دي تـــش لفظونـــه پاتـــه
پـــه غټـــو غټـــو کتـــابونو بـــاور نـــه دےپـــه کـــار
مخلـص، بـې بـاك، نـډر، بـې لـوث او د وطـن خـدمتګار
د هـــر دېـــوال پـــه دې ليکونـــو بـــاور نـــه دےپـــه کـــار

اوس بـه د تبـسم و هغـه فکـر تـه پاملرنـه وکـړو د کـوم پـه بنيـاد چـي هغـه د نـړۍ د مترقـي هېوادونـو د ظلـم و سـتم او د سـرمايه دارانـه نظـام و هغـه اړخونـــو تـــه ګـــوري چـــي د دوی استحـــصالي ادارې او ملټـــي نېـــشنل کمپنيـاني، کـه و ترقـي پـذير هېوادونـو تـه يـو څـه پـه يـوه لاس ورکـوي نـو پـه دا بـل لاس يـې لـه سـود در سـوده سـره بيرتـه تـرې اخلـي او و چاتـه پـر خپلـو وسـايلو بانـدي د قـدرت پيـدا کولـو د ټيکنـالوجی د کتلـو موقعـه لاهـم نـه ورکـوي او بيـا د ځنـې تـشکيل کـړل سـوو ادارو لـه خـوا پـه ګـران بهـا Five Star هوټلونـــو کـــي پـــه ســـيمينارونو، ورکـــشاپس او مـــذاکرو بانـــدي د کړکېچنـو مـسايلو د حـل دپـاره يـو څـو تقريرونـه او د بـې انتهـا دولـت خرڅونـه او بـس ځلـه روانېـدل، پـه دې لـړ کـي د عـارف تبـسم موضـوعاتي نظمونـه د اجتمـاعي شـعور او د عـصري آګهـي عـلاوه د تنقيـد د بـصيرت آئينـه دار دي. "ملګـري ملتونـه"، پـه اټلـی کـي د څـه مـوده تېرولـو پـس يـو نظميــه تــاثر او داســی نــور ډېــر نظمونــه دي چــي پــه هغــه کــي د خپــل دور ترجمـاني پـه ډېره ښـه توګـه سوې ده، خـو لکـه چـي مـا وړانـدې ذکـر کـړےوو چــي عــارف تبــسم د ګلوبلايزېــشن د مغربــي تهــذيب او نــشوونما د ودي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

امکاناتو په حقله یو درست کتاب مرتب کړے دے. یقینًا چې سائنسی ترقۍ و دُنیا ته وده ورکړه، خصوصًا د انټرنیټ نظام خو د دُنیا ټولې "ولکې" یو له بله سره منسلك کړې لاکن د دې تر شا عالمي مالیاتی اداريې او د ډبلیو، ټي، او او دا عالمی ساهوکاران که یوې خواله د ګلوبلایزېشن او عالمي تجارتي تنظیمونو په اړه د قامي زیارمنو سرحدونه را ټولول غواړي نو بلي خواته به ترقي پذير ممالك څه ډول د ترقي یافته هېوادونو د کثیر القومي کمپنیو ته خپل دا مانده مارکېټ هم له لاسه ورکوي او د نورو و محتاجي ته به اړ کیږي، چې نور خو نور، دلته به اکثره خلګ ژبه لاهم له لاسه ورکړي څکه خو تبسم "و یورپ ته یوه وینا"، "یوولسم ستمبر په یورپ کې" او "قدر مشترك" غوندی نظمونه لیکی. عارف تبسم دلته یو بل نظم "ګلیډیټر" تر عنوان لاندې وړاندي کړے دے. په دې نظم کې د تاریخ و هغه توره ورځ او دور ته اشاره سوې ده چې باچهانو به څني مریان د پهلوانانو په تورو او چړو باندی یو د بل مقابله کوله، چا چې به برے وموندو هغه به ګلیډیټر ګڼل کېدو، د دغه Coloseum اثار اوس هم په روم او مراکش کی لاموجود دي :

بس د یوه اعزاز ګڼلو په نیت
د څه دولت را غونډولو په نیت
د خپل طاقت ښکاره کولو په نیت
د باچهانو سات تېري دپاره
د څو آقاوو د هوس له وجې
څومره مریانو دلته سر و بایلو
څومره سرې ویني دلته خاوري سولې
څومره خوبونو دلته سا ورکړله

د عارف تبسم د شاعرۍ په حواله دغه څو کرښې ما په دې نیت ولیکلې، چې لیکوال او لوستونکي د ده د شاعرۍ و بین السطور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته په خپل نظر وګوري، او خپله رایه په خپله جوړه کړي، زما دپاره که څه هم د ګرد کلام احاطه څه ګران کار دے، خو دا څه اشعار مې ولوستلو او د هغه په اساس مې ځانله لاز جوړه کړه، زه دا دعوه نه لرم، چې تر چا ښه او تر چا کم شاعر دے او نه دا دعوه لرم چې د ده په کلام کې به یو مخ فني معایب ګرسره وي نه، د ځنو تشبیهاتو، استعاراتو او قافیو پرله پسې تکرار، یا یوه نیمه فني خامی شاید بله هم وی ، البته دومره قدر ضرور وایم، چې عارف تبسم د خپل وخت یو ژوندے شاعر دے د هغه شاعري د روان ژوند ، ټولنیزو حالاتو او انساني تمدن په حقله د افاقیت نمونه ګڼلے شو، دا په دې چې د پوهانو په خیال هغه ادب د افاقیت د علمبرداری جوګه ګرځېدے شي په کوم ادب کی چې د ملي او بین المللي حالاتو په تناظر کی د فني او جمالیاتي اقدارو په تړون جدید مسایل او موضوعات را نغښتل سوي وي، همدغه کار په خپل کلام کې عارف تبسم تر سره رسولے دے بلکه هغه د یو طناز په انداز "د لمر پل" د علامت په اړه د ځراغ په رڼا کې غواړي او همدغه یې خواري او کار دے، په کار دے چې مونږ او تاسو ټول "د لمر پل" و رڼا ته ځان ور و رسوو او ویې ګورو.

په درناوي
سید خیر محمد عارف
سول هسپتال محله لورالایی
۱۲ مئ ۲۰۰۵ ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپلې شاعرۍ په اړه څو خبرې

زه شاعري څله کوم؟ دا يو ډېر ګران سوال دے. که څه هم کله کله زه پر دې باندې ډېر غور کوم خو څه باقاعده نتيجې ته نه رسېږم، البت دومره پوهېدلے يم چې شاعري څنګه پکار ده ځکه خو هرې خارجي واقعې ته زه د خپلې داخلي جذبې له لارې ګورم او چې څه ليکم له هغه څخه شعرونه جوړېږي. ګوا خوښ مې دا وي چې له مقصديت څخه ډکه شاعري وکړم، داسې شاعري چې له انساني ژوند، مسئلو او حالاتو سره سمون وخوري او د مځکنې حقيقتونو اظهار وکړي. په دې کې زه څومره برياليے سوے يم په دې اړه نه خو څه دعوه لرم او نه څه فېصلې ته رسېږم بلکه دا حق و خپلو لوستونکو ته پرېږدم، خو دومره ضرور وايم چې ما په کوم دور کې شاعري پيل کړې ده او يا يې اوس هم کوم دا دور ته که څه هم د مادي ترقۍ معراج وئيل کيږي خو ما د دې ترقۍ هراړخيز اثرات محسوس کړي، ليدلي او کتلي دي چې په زياتره حواله د انسانی نابرابري، تولنيزي نا انصافۍ، طبقاتي جبر او په غربت کې په تېزۍ سره له زياتوب سره تړلي دي. ما د سوويت يونين شکست ور يخت، د سوړ جنګ خاتمه، د نوي نړيوال آرډر ابتدا، د تهذيبونو تر ميان د مصنوعي جنګ پيدا کولو هڅې، د ګلوبلائزېشن منفي اغېزنې، ځان وژنې بريدونه او نور داسې ډېر حالات او واقعات د خپل شعري سفر په دوران

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـي لیـدلي دي. او د دې پـه نتیجـه کـې مـې پـه نـړۍ بانـدي پـه نـوي شـکل کـي د کنټـرول تـر لاسـه کولـو هلـې ځلـې لیـدلي دي. زمـا دننـه شـاعر پـر دې حـالاتو او واقعـاتو چـپ نـه دے پاتـه سـوے ځکـه د دې حـالاتو او واقعـاتو خـلاف زمـا انـساني احتجـاج پـه یـو نـوي شعري رنـګ کـي ځـای پـه ځـای زمـا پـه شـاعري کـي موجـود دے، خـو البـت د دې هـر څـه بـاوجود چېـري هـم زمـا اظهـار د یاسـیت، مایوسـي او نااُمیـدي ښـه نـه ده خپلـه کـړې بلکـه هـر وخـت ئـې د یـو نـوي اُمیـد لټـون کـړے دے او دا ځکـه چـی زه د انـسان پـه جبلـي او فطـري صـلاحیتونو او حقیقتونـو پـوخ یقـین لـرم. زه دا ایمـان لـرم چـي الله تعـالی پـه هـر انـسان کـي د نېکـۍ، ښېګـړي او آزادۍ مـاده ایښـې ده. نـن کـه انـسان د شـر، بـدۍ او ظلـم پـه لار روان دے پـر هغـه بانـدي د ټـولنیز تنـاظر اثـرات پراتـه دي، چـی لـه هغـه څخـه د را وتلـو او پـر خپلـو جبلـي صـلاحیتونو بانـدي یقـین پیـدا کولـو ضـرورت دے او دا ضـرورت هغـه وخـت پـوره کېـدلے سـی چـی پـر دې جبلـي حقیقتونـو بانـدي زمـوږ یقـین وي او د دې د بېرتـه را بېـدارولو یـو اُمیـد وي، ځکـه چـي زه خپلـي شـاعري تـه ګـورم نـو ماتـه دا اُمیـد ځـای پـه ځـای ښکـاره کېږي. هـم د دې دپـاره خـو مـا "د لمـر پـل" را اخـستے دے او پـه دې لټـون یـم چـی پـر انـسانی ژونـد بانـدی د دې خـورو تیـارو پـای چېري دے او سهار چېري را خېژي؟

پـه "د لمـر پـل" کـي زه لـه خپـل ټـول شـعري حقیقـت سـره موجـود یـم. څـه چـي زمـا شـاعري وائـی هـم هغـه زه یـم او زه چـي څـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یم هغه زما شاعري وائی. زما دننه موجود شعري صلاحیت، زما د سوچ، شخصیت او نورو صلاحیتونو روزنه کړې ده. خو دا هم یو حقیقت دے چې زما شعري صلاحیت هغه وخت نور هم را ببداره سو چی کله په سیاسي توګه د خپلی طالب علمی په دور کي ما منډه ترنډه کوله او د خپلي شعوري ناپختګۍ باوجود مي د حق آواز پورته کولو، له جماعتي سیاست څخه د لېري کېدو پس د ادبي ملګرو قربت او په ټولنیز حواله د خلګو د خدمت جذبې زما شاعري په ابتدا کی و روزله. او زما و خیالاتو ته یې وسعت ورکړو خو هغه وخت د څه وجوهاتو له کبله زه له ادبي دنیا څخه څه لېري هم سوم ځکه به لوستونکي "د لمر پل" کي زما د ابتدائي دور ډېر کم کلام ووینې، بلکه په میان کی څه اووه کاله خو زما شاعري د نشت برابره ده. که دا ووایم چی څه اووه کاله ما له سره شاعري نه ده کړې نو به غلط نه وي. "د لمر پل" کي زما زیاتره شاعری د سن ۱۹۹۹ء پس تخلیق سوې ده. د دې وجه شاید داده چې په دې دور کي زه له یو داسي اداري (اي ډي ایس پي) سره منسلك سوم چي هغه د نړیوال حالاتو او واقعاتو په اړه زما دننه موجود ګرځجن تصویرونه صفا کړو. چي هغه زما د شعري صلاحیت د ببرته را برسېره کولو پیلامه وګرځېدو. په دې اداراه کی ماته دا موقع په لاس راغله چی زه نه یوائی نړیوال حقیقتونه و سنجوم بلکه و نورو ته یې هم بیان کړم. که څه هم د دې تراخو نړیوال حقیقتونو د را برسېره کولو دپاره ما د نثر لاره خپله کړه خو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعوري او لاشعوري توګه هغه حقیقتونه زما د شاعري برخه هم وګرځېدو، ځکه کېدے سي چي لوستونکي زما په شاعري کي هغه تراکیب، خیالات، انداز او بیان نه ویني چي په روایتي توګه د هغه بغېر شاعري، شاعري نه ګڼل کېږي ولي چي د حُسن و عشق بیان، د لب و رخسار تکرار، د وصل او هجر کیفیت، د زلفو او سترګو ستائینه، د مے او جام خوندونه او نور ډېر داسي تراکیب او له دې سره تړلي خیالات زما په شاعري کي یا خو سته نه او یا بیا په اوړو کي د مالګي برابر دي. د دې په پرته زما په شاعري کي د مینی او خپلوي لټون، د لمر رڼا او د سهار تکل، د تیارو غندنه، د تاریخ بدبختي، د انسانانو حقیقت، له خپلو روایاتو سره ټینګ تړون، له خپلي خاوری او مځکي سره کلك تعلق او یو نوے اُمید په وار وار ذکر سوے دے او هم دا زما د شاعري حقیقت دے.

نن چي زه خپله شاعري "د لمر پل" په بڼه کي و پښتو مئینو ته وړاندي کوم نو دننه ډېره خوشحالي هم محسوسوم. نن هم زه هغومره خوشحالي محسوسوم لکه څومره خوشحالي چي ما په یو یو شعر لیکلو کي محسوسه کړې ده، ځکه زه دا ټوله خوشحالي له خپلو لوستونکو سره شریکوم. هم دا زما دپاره لویه خبره ده چي د شاعري له لاري زما خیالات و لوستونکو ته و رسېږي. اوس له دې خیالاتو سره اتفاق او اختلاف، د دې ستائینه او غندنه زه د هر لوستونکي حق ګڼم، لکه څنګه چي دا خیالات، خپله تجزیه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

فکر شعر کول زما حق دے هم دغسي له دې سره اتفاق او اختلاف د هر لوستونکي حق دے او زه به د لوستونکو و دې حق ته هر کله په ورین تندی هرکلے وایم.

تر دې له مخه چې زه "د لمر پل" او لوستونکو له میانه ووزم، غواړم چې د هغو مشرانو، دوستانو او ملګرو مننه وکړم چې د چا په مرستی نن "د لمر پل" تر تاسو در رسي. تر ټولو له مخه زه د خپلو مشرانو استادانو، وروڼو او دوستانو سعیدګوهر او سید خېرمحمد عارف د زړه له کومي مننه کوم چې دوی نه یواځی زما پر اولني شعري زیار باندی لیکل وکړو بلکه په ډېرو فکري او فني حوالو یې زما لارښوونه وکړه. هم د دې دواړو مشرانو په ګټورو مشورو "د لمر پل" ترتیب سو. زه د تمثیل حفصه (چې د سعیدګوهر لور ده) ډېره زیاته مننه کوم چا چې د خپل تخلیقي صلاحیت له لاري په ډېره مینه د دې مجموعې ټائټل را جوړ کړو. د لیك دود د سموني په اړه د خلیل باور او د سریزو د کمپوزنګ او ډیزائننګ په اړه د بارکوال میاخېل ډېر مشکور یم. له دې سره سره زه د ډاکټر قراة العین بختیاري او خپل ډېر خوږ دوست او فکري اُستاد واصف رضوی هم په وار وار مننه کوم د چا په جوړ کړي ګنجائش آئي ډي ایس پی کي زما فکري روزنه وسوه. زۀ وخپلو ملګرو رازق فهیم، ارسلا خان کاکړ او سلطان زخپېل ته هم تشکروایم چې هروخت یې زما حوصله افزائي کړې ده. زه د خپل پلار حاجي شېرافضل هم مننه کوم چې نه یواځي هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تــه راتلــونکي اخبــارونو او رســالو پــه مــا کــي د لوســتلو او ليکلــو شــوق او دلچــسپي پيــدا کــړه بلکــه هغــه کلــه هــم د يــو روايتــي پــلار رنګــه زمــا او زمــا د شــاعري تــر ميــان د ديــوال درولــو هڅــه نــه ده کــړې. پــه آخــر کــي زه د خپلــو ټولــو ادبــي ملګــرو، دوســتانو او مــشرانو مننــه کــوم لــه چــا چــي مــا ډيــر څــه زده کــړي دي او پــه خپلــه شاعري او ژوند کي مي په کار راوستلي دي.

زه هيلــه لــرم چــي لوســتونکي بــه پــه ډيــر غــور "د لمــر پــل" ولــولي او پــه راتلــونکي وخــت کــي بــه زمــا رهنمــائي وکــړي. خــداى دي و مــوږ ټولــو تــه لــه خپلــي خــوږې ژبــي پښتــو ســره د مينــي او خدمت جذبه راکړي. آمين

عارف تبسم
بورے، لورالائي
۱۹ مارچ ۲۰۰۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

نن په حق چي زۀ پوهېږم محمده!
ستا په نوم پېژندل کېږم محمده!

ما د ميني هر سبق له تا زده کړے
تر دښمن هم زۀ جارېږم محمده!

ستا په لار که پټي سترګي زۀ روان يم
تر منزله به رسېږم محمده!

ستا په ذکرسره نور، راباندي اوري
په تيارو کي نۀ ورکېږم محمده!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاله رویه دهرچاپه غم شریک یم
د هر چا پـه غـم دردېږم محمده!

ستا نسبت تل حوصله راکوي ماته
زۀ لـه هیچا ، نـۀ وېرېږم محمده!

تردې زیاته خوش بختي به نوره څه وي
ستا پـه نـوم نـن هـم یـادېږم محمده!

کوټه
۱۸،اکتوبر۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

په خپل خزان ژوند کي سپرلے پالمه
ګل يم له ځان سره ازغے پالمه

ستا په غم زۀ په ځان کي وډرېږم
خپله سينه کي ستازړګے پالمه

هر وخت له ما سره په جنګ اخته وي
په ځان کي څه رنګه سړے پالمه

خپلوی او مينه مي فطرت ځکه ده
په خپله وينه کي بورے* پالمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهٔ بدلومه د بابا قدرونه
خپله دري، خپل نغرې پالمه

چيرې به بياد حق اذان پورته کړي
په زړهٔ کي تل بلال ژوندې پالمه

پر شونډو باندي تبسم نه لرم
بې تا ژوندون لکه نيمې پالمه

کوټه
۰۴،جنوري ۲۰۰۴ء

* بورې = لورالائي

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

خاوره د سرو وینو له رنګه ګورم
دا خپله مځکه زۀ له جنګه ګورم

ترنغمه باره بږغ و تلے نه یم
ځان دي د شنوبنګړو له شرنګه ګورم

تندے په خاورو لګومه ځکه
دا خپل سپیځلے زړۀ له زنګه ګورم

یم په رڼا باندي مین پخپله
څه به له اوره تا، پتنګه! ګورم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زۀ چي مين په کاڼو نه ولمه
د غالب رنګه سر له سنګه ګورم

زما تبسم ورک په ښائست پسي شو
اوس به يې چيري ستا له خنګه ګورم

کوټه
۱۶،جولائي ۲۰۰۱ء

دوه شعرونه

عشق به دي عارفه له ژوندي قطاره وباسي
تابه د غالب رنګه له هره کاره وباسي

يو واري بس يو واري خپل ځان راتولول غواړم
خبر دې که مي بيا خلک دا ستا له ښاره وباسي

بورے - مارچ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

څـه خلـګ بيـا د مرګ لـه کـاره سـره لـوبي کـوي
د خپـل لـستوني لـه ښـاما ره سـره لـوبي کـوي

موږ پـه ښـکاره لګيا يو مينـه او خپلـوی خـورؤو
څوک پټ لګيا دي، زموږ له ښا ره سره لوبي کوي

موږ بـه پـه شـپه هـم لکـه ورځ، سـپينه رڼـا خوَروو
تيـارې کـه هرڅـو لـه سـها ره سـره لـوبي کـوي

ما خولـه هرچا سـره مينـه او اخـلاص کـړے دے
خلـګ مـي ولـي لـه د سـتا ره سـره لـوبي کـوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

حق مي هم خوري، په غريبي مي هم ملَنډي وهي
ځکــه پــه سـر مــي لــه دينـا ره ســره لــوبي کــوي

خپل لاربنوونکي موکاروان مخ ته په لارنه پريږدي
زموږلــه خواريو ،زموږلــه زيـا ره ســره لــوبي کــوي

لــه مرګــه نــه وېرېږي، کــړي دحــق خبــره پــه جــار
تبـــسم ځکـــه خـــو لـــه دا ره ســـره لـــوبي کـــوي

کوټه
۰۷،مارچ ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

مه ځه نور په دغه لاره، ستړې کېږي
زما خبرو منه یاره! ستړې کېږي

ویده ځ خلک ویښول ستا په وس نه دي
کښېنه ګرانه! په کراره، ستړې کېږي

په خپل کلي کې به ښه په سکون اوسې
غواړې څه له پرېدي ښاره، ستړې کېږي

په ځان جبرو کړه ،اوسه په تیارو کې
د بر مزل شته تر سهاره ،ستړې کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا په خلهٔ مو، داسفر وو، قبول کړے
تـهٔ پـر لاره وار بـېِ واره سـتړے کېـږې

زهٔ خوشـومه داظهـار پـه تکـرار سـتړے
تـهٔ بـه کلـه لـه انکـاره سـتړے کېـږې

دراتلووعـدې تـر ننـه وفـا نـهٔ شـوې
لـه دې سـتړي انتظـاره سـتړے کېـږې

تبـسم پـه نـوم د مینـي خطـا باسـې
تـهٔ بـه کلـه لـه دې کـاره سـتړے کېـږې

اسلام آباد
۱۷،فروري ۱۹۹۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

خـود بـه سـپېرهٔ کېږي، بـاران نـهٔ لـري
زمـوږ بې وزلـه مځکـه اسمان نهٔ لـري

خلـــګ لـــه دي دشـــته وېرېـــدلي دي
مـخ تـه سـفر غواړي، کـاروان نـهٔ لـري

زهٔ پـه دي سـپېرهٔ منظـر عـادت نـهٔ يـم
دا خنګـه سـپرلـے دے، ګـلان نـهٔ لـري

هيلـه مـو بيـا هـم لـه رنـا نـهٔ خېـزي
پـاى د دي تيـارو کـه امکـان نـهٔ لـري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځو، کــه لــه هرڅــه ښځــه محرومــه دي
زمــوږ د کلــي خلــګ ارمــان نــهٔ لــري

اوسي په کيږدۍ کي، مجبوري يې ده
چيري به ځي ځوک چي مکان نهٔ لري

پريـــږده تبـــسمه! نفرتونـــه تـــول
مينـــه کوه، مينـــه تـــاوان نـــهٔ لـــري

بورے
۱۹۹۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

یــم نــا خبره چــي بــه کلــه مــا توي ملګرتیــا
کــړي بــه لــه ماســره ترکومــه زنــدګي ملګرتیــا

ګرم دي نهٔ بولم، که هرڅومره رانه لیـري تـښتې
کــړې ده چاپــه دې جهــان د لیــوني ملګرتیــا

دنیمــي لاري یــاري نــه مــنم پــښتونه یــاره!
کــه کــړې لــه ماســره، نووکړه پــښتني ملګرتیــا

بېلتونه! تهٔ به څهٔ مونده کړې په دې وران کلي کي
مــه مــاتوه تــهٔ د زړګــي اودزړګــي ملګرتیــا

(c) ketabton.com: The Digital Library

یـوائـي نـه یمـه پرڅنـګ مـي دا بـې وسـه سـایه
کـوي لـه ماسـره پـه ډېـره خاموشـي ملګرتیـا

شـــومه بـــاغي ددې دنیـــا لـــه رواجونـــو څخـــه
نۀ کړي هیڅوک هم په دې لاره زما بېخي ملګرتیا

کـه څـۀ هـم ضـد دي یودبـل، خو تبـسمه! ګـوره
څـومره پخـه ده د ګـلاب اود ازغـي ملګرتیـا

بورے
۲٤مارچ ۱۹۹۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

تـهٔ چـي مرورشوې، مرورشـوله ماخپـل نـصیب
لیــري رانــه ولاړو ، بیاوشــاته نــهٔ کتــل نــصیب

هسي خود ے ټینګ تړون دمیني زمااوستاترمیان
خدای خبرچـي یُوبـه او کـه نـه موږدیَوبـل نـصیب

اې غوټۍ!غوړېږه مه دمیني سپرلے خور نهٔ د ے
دلته د ے لـه خاوروسره خـاوري دهر ګـل نـصیب

ګــوره لــه ازلــه مــي پــه برخــه لیــک غمونــه دي
ځکـه خولـه ماسره هیڅکلـه نهٔ شو مـل نـصیب

مـه کـړه تبـسمه! هـسي خوشـي ګیلـې مـه کـوه
نهٔ د ے رسېدلے و منزل ته پـه پـښو شـل نـصیب
بـورے

۱۷مئ ۱۹۹۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

رڼاخوره کړم چې هر چيري قدمونه ږدمه
ومخ ته ځمه او په لاره څراغونه ږدمه

ستايوه مينه دځوانۍ په بيه واخيسته ما
نوربه دژوند دورځوشپو څۀ حسابونه ږدمه

تېرۀ ازغي به هم له ځان سره په مينه وړمه
که په نظرکي خپل منزل زۀ سرۀ ګلونه ږدمه

زۀ له سختروئۀ وېرېږم، حوصله لرمه
ترتابه رسم، که په اورکي هم ګامونه ږدمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يــوار بــه بيادتيــاروتوړلي پــردې وشــلومه
پـه دغـه مځکـه بـه بنيادسـتا سباوۀنه! ږدمـه

مـاتوړلي ليکـي دقـسمت پخپلـه ورانـي کړلـې
اوس به په خپل بې وزله زړۀ خالي لاسونه ږدمه

چې يې دژوند نـوې معنـا مـا تبـسم تـه راکـړه
خوندي* به ستا له ميني ډک هغه ليکونه ږدمه

کوټه
۱۴ جون ۱۹۹۹

* خوندي = محفوظ

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

تهٔ چي را یاد شوې زُما یاره! غزل نوې لیکم
یو واري بیانن ستا د پاره ! غزل نوې لیکم

په توره شپه کي دالهام ستوري رااوري په ما
قصد مي دے کړے، ترسهاره غزل نوې لیکم

خبري اوس له څان سره په شاعري کي کوم
یمه روان په خپله لاره، غزل نوې لیکم

بیا دي لمبه راپورته شوه دبوریوالي میني
راغلے یمه ستا ترښاره، غزل نوې لیکم

(c) ketabton.com: The Digital Library

درو زګـارغم لـه هـره کـاره څخـه وايـستمه
له مودو پس يم په قـراره، غـزل نـوې لـيکم

مځکه دي هروخت د اظهارنوي ګلونه کوي
ښکه هوا دي ده کوهاره*! غـزل نـوې لـيکم

زۀ تبسم ستا دکاروان مل يـم لـه ډېره وختـه
ځکـه خـونن عارفـه* يـاره! غـزل نـوې لـيکم

بورے
۰٤فروري ۲۰۰٤ء

* کوهار = دلورالائي يو غر
* عارف = سيدخېرمحمدعارف

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

څراغ راواخلو، په تياروکي په مزل پسي ځو
موږ تولـه شپه لټون کوؤ، دلمر په پل پسي ځو

زموږ لار ښـوونکو زموږ د زيارو قدر نـه دے کـړے
ځکه خوخپل کاروان پرېږدو اوموږ په بل پسي ځو

دخوشبوي دښمني ګرانه شوله دومره چي اوس
د پسرلي د جنګ د پاره موږ پـه ګـل پسي ځو

د راست روي هيله به اوس لـه ځانه څنګه ساتو
درُخ ملګري يُو، خو ستادزلفو ول پسي ځو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شـايد چي خلـک لـه ايمانـه څخـه سـتړي شـولو
اوس په ښکاره نارې وهي چي موږ په غـل پـسي ځـو

ديـوې کوندې ماشـومان پـه سـپېدو پـورتـه شـولو
وائـي مـورکې موږ دا تـامو پـه تکـل پـسي ځـو

چاوشـړلې خوشـحالياني لـه دې ښـاره څخـه
کـه خنداغواړو ،تبـسم سـره بـه مـل پـسي ځـو

کوټه
۱۵جولائي۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ماچي له ځانه سره ږدي، ترځان مي کم و نيـسي
شکرد ے خدايه! له جهان سره مي سم و نيـسي

زړۀ چــي يــې کلــه اراده زُمــا پــر خــوا کــړې ده
فکر يـې يوسي، ځکه بېرتـه خپـل قدم و نيـسي

چي لـه تخليقـه يـې مُنکِـر شـي، آزادي ورکـوي
موږپــــه قــــصورد څوغنموهغه دم و نيــــسي

بنــکلاچي کلــه هــم لــه خپلــي دائــرې راو زي
زړونـه خـوارۀ شـي، هره لاره، هريـوچم و نيـسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

يـار چـي يـې هـر كلـه وَډر* شـي لـه نظـره څخـه
سـترګي ګرځجني شي،له خپلوبڼو نـم ونيـسي

زُما دبخت دكتاب سپيني پاڼي ګوري په ځير
چـي اراده يــې دليكلــو شــي،قلم و نيــسي

دوخت لـه جبـر سـره څنګـه عـارف ژونـد تېـروي
ر شونډوخور كړي تبسم،په زړۀ كي غم ونيسي

كوټه
۱۰اګست ۲۰۰۱ء

* وَډر = پټ

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

بیـا بـه خوارانـو ګیلـې څـهٔکولې
که وای رښا ،دوی به شپې څهٔ کولې

دا بـــه ضرورد چادجبرښـــکار وي
ګنــي دا خلګــو تیــارې څــهٔ کــولې

دیوظــالم لــه لاســه لیــري شــولو
موږبـه ترمیـان فاصـلې څـهٔ کـولې

هلتــه تــول ښــار زُما خلاف ؤپـورتـه
هلتــه بــه مــا فیــصلې څــهٔ کــولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کشکې زموږ خپل کاروان بې لارې مه وای
موږ بــــه د بـــل قـــافلې ځــــۀ کولې

مــنم لــه لمــره مــې پنــاه غوښــتله
مــــادوريځو ســــايې ځـــۀ کـــولې

کــه لــه حــالاتــو ځــه مجبـوره مــه وای
ماتبـــسم دارشــــتې ځـــۀ کـــولې

بورے
۲۵جولائي ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

لــــه تبـــسّمه يــــې وفاغوښــــتله
يارعجيبــه غونــدي سوداغوښــتله

مـــــادټول عمردعــــوه نـــــۀ كولــــه
ماديوڅولمحوخنداغوښــــــــــــتله

چاچې پر دوئ باندي تيـارې راوستې
دوئ لـــه هغـــۀ څخـــه رڼاغوښـــتله

څوک چې وماتـه خنـدنې ښـکاريدو
پــه حقيـقـت كــې يــې ژړا غوښــتله

(c) ketabton.com: The Digital Library

چاراتــه وویــل چــي خلــک وائــي
لمرلــه ســپوږمۍ څخــه رڼاغوښــتله

هلتـه مـي تـولي حوصلې ستړي شوې
حقيقــت ژبــه د رښــتيا غوښــتله

بورے
۳۱جولائي ۱۹۹۲ء

يو رديف دوۀ شعرونه

دنـن مـين ځـان دخپلـوي لـه دړده ژغوري، ځکـه
کــوي اظهـاردنفرَتو ،مينــه پــه زړۀ کــي ســاتي

زموږلارښوؤنکي تـوله ورځ تـر لمرچاپېره ګرځي
ځــان تــه رڼاراتـولوي، موږپــه تيــاره کــي ســاتي

کوټه
اپريل ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

لمحــې د تېرعمردژونــد لــه مــاه وســاله وزي
ځکه ښائست او خال وخددي، زماله خيا له وزي

ستاد سپين مخ په ويړا سمان باندي خوارهٔ وارهٔ شي
ســتوري دا ستاد ښائــستې زنــي لــه خــا لــه وزي

سينه دمځکي وچه شوله،اوس پـه چيغـوو ائي
زُماوجودبــه کلــه خدايــه! لــه ډوکــا لــه وزي

مـه کـوه ، پرېږده زياتـه تـهٔ نـور موسـوي ضـدونه
زُماديارپـــه ليدوهرســـږ ے لـــه حـــا لـــه وزي

(c) ketabton.com: The Digital Library

په روایاتو د پرون خلک ښه ټینګ ولاړ دي
په ډېره ګرانه به د وخت تر دې د ېوا له وزي

تاچي به شپه ورځ، له هرچا څخه په پټه ګنډل
زُما د نوم هغه تارونه له د سما له وزي

تهٔ بې* تر څو د خپلو زلفو بند یوان وساتې
آخر یو ورځ به تبسم له دغه جا له وزي

کوټه
۲۹جولائي ۲۰۰۱ء

* بې = د به یې مخفف

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

دخوشـحال رنګـه تبـسم هـم مـسيحا نـهٔ منـي
عجـب ملنـګ دے،دمنـت دارودوا نـهٔ منـي

جنـګ لـه هـوا سـره کوي،خودابدبختـه خلـک
ډيـوې کـړي بلـي پـه تيارو کي،خورڼـا نـهٔ منـي

مورکـه خبـره دخپلـوی کوؤنـو خلـک وائـي
پرون پرسته دومره زيات دي چي سبا نهٔ مني

مـنم لـه تـا سـره مـي مينـه انتهـا نـهٔ لـري
خوتيتهيـدهٔ مـي د پـښتون فطـرت بِنـا نـهٔ منـي

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـردې بـه زياتـه بـدبختي دوخت لانـوره څۀ وي
خلګ پـه تـا پـسي روان دي، بيـا هـم تـا نـۀ منـي

شـايد پـه خپـل حق خبرشـوي دي دا خلګ، ځکـه
اوس دخوبونوداخـستلو هـيڅ سـودا نـۀ منــي

يَـوواري بيادتبـسم زړۀ پـه ښائـست پـسي ځـي
خدای خبر څوک به يې راګرځوي، دچا نۀ مني

کوټه
٠٤جون ٢٠٠٠ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

یــومئین پــه بوئ، خــواهش د ګــل کــوو
ځکــــه پــــه ازغوبانــــدي مــــزل کــــوو

لمراوسپوږمۍ ستا په سپین تندي غواړو
ګَـر د ستورو مـوږ ستا پـه اوربـل کـوو

ځـان موسـتاله خیالـه هوسـا*کـړےدے
غــــم بــــه دي دزلفودځنګــــل کــــوو

غــــړي بــــه ودشــــت تــــه اچــــوؤ پــــه ځــــه
ځوبــه مــخ تــه نور، یــاره! توکــل* کــوو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سـوځي پـه کـشمير او فلـسطين زړونـه
ويـر بـه لاترڅـو مـوږ پـه کابـل کـوو

چيـري بـه خپلـوي اومينـه ومومـو
موږلـه يـوۀ عمـره داتکـل کـوو

موږخپـل تبـسم بـې قـدره کـړے دے
قـدر کـه کوو ،نوموږدبـل کـوو

کوټه
۲۶جولائي۲۰۰۱ء

* په علاقائي لهجه کي تَوکل ته توکل وائي
* هوسا = دمه، خودلته په معنا د بې غمه دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

دا ســـرمايه د زنـــدګي ســـاتمه
ستادلاس هرليک به خوندي ساتمه

رايادوي به دوصال ورځي شپې
توکري*پټ ستا دبنګړي ساتمه

پـه نيمـه لار دي يکـړ*پرېښوۀمه
ياده بـه ستا دغـه دوستي ساتمه

غمونه دپرشو دروزګار خوبيـاهم
ستاغم زۀ څومره په خـواري ساتمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک د نـارو لیکلو حـق نـه لـري
زۀ خپل د پوال غېر سیاسي ساتمه

له چا نفرت زُما عادت خو نه دے
زړۀ کي عناد له مجبوري ساتمه

د پـره شـوه ګرانـه د هـوا دښـمني
څنګه به خپل څراغ خوندي ساتمه

بورے
۰۲مئ۱۹۹۳ء

* توکري = ټکرې، ټوټې

* یکړ = یوائې

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

کـــولـــــې نـــه شـــمه دمینـــي داظهـــار فېـــصله
ماتـــــه ده ګرانـــــه داقراراودانکـــــار فېـــــصله

ورمــه زاړۀ پلونــه، پــه دالاره بېـا نــه راځمــه
ماتـــه پـــه سرســـترګو قبولـــه ده د یـــار فېـــصله

شایدچي ببا به تولـه شپه زۀ په تیارۀ کي اوسم
پـــټ شـــوي لمرکـړلــه محفوظـه د ســهار فېـصله

په خپله خاؤره با ندي خپله خوښه کړې ده مـوږ
کلـــه مـــو هـــم منلــې نـــه ده، ددربـــار فېـــصله

(c) ketabton.com: The Digital Library

له خپل تاریخ سره قدرونه خپل ژوندي ساتمه
لــه نرخــه نــه وزم، پالمــه دبــازار فېــصله

کلــه بــه هــم نــه ســپمومه ځــان دعــشق لــه لاري
وس بــه کــوم، پر مــخ بــه وړمــه ددلــدار فېــصله

کوټه
۰۴ جولائي ۲۰۰۴ء

دوۀ شعرونه

ځـــان تـــه رڼارا ټولومـــه اوآبادبـــه وزم
مـــزاج دلمرلرم، دتوروتياروبعدبـــه وزم

تاپــه خپــل لاس دغلامــۍ پــه حوالــه کــړم ببرتــه
زۀ هيلــه مندومــه چــي داځلــي آزاد بــه وزم

کوټه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جون ۱۹۹۸ء

O

عجبه خلک دي احساس چې د خپلوئ نه لري
و موږ ته شوي دي خوزموږ په شاني خو ئ نه لري

موږ به دعوه ستاددوستۍ سپرليه! کړې وله
خو ستا ګلان ستا د احساس رنګه خوشبو ئ نه لري

له روایاتو څه مخ ګرځوي، په مخه چې ځي
مینه، خپلوي د "پروني پلار"د "نن زو ئ" نه لري

کوفي بنائست په نوم د میني ځکلولي دي ډېر
حُسېني زړونه نورباورزیاته په دو ئ نه لري

دادعوه مه کوه چې ستا په شان حَسین به نه وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګل نازکي، سپوږمۍ ښائست څه ستا له رو ئ نه لري

ترتابــــه هـــم دتبـــسم فکـــر درورســـېږي
نظراوچـت لـري،لاسـونه کـه څـه لـو ئ نـه لـري

کوټه
۱۰مئ ۲۰۰۱ء

دوۀ شعرونه

خلګويوړو ،ښـــه پـــه لـــوی زړۀ څراغونـــه
ماتـــه پاتـــه شـــولوټول مـــړۀ څراغونـــه

دتياروبـــدي* مـــي نـــوره پـــه وس نـــه وه
ننـــــواتي تـــه مـــــي وَروړۀ څراغونـــه

* بدي = دښمني

(c) ketabton.com: The Digital Library

تضاد

ازغن فطرته خلګو
څنګه عجیبه غوندي
خویونه خپل کړو
رنګونه واغوندي
او لاړ شي
په ګلانو ګډ شي

کوټه
۲۹جولائي۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

؟

زمادزړۀ اوزمادذهن
ترمابېنه ګوره څنګه
عجيبه شان جنګ روان دے
زمادميني په بابت نن
ذهن وائي يک طرفه ده
زړۀ مي وائي داسي نه ده

بورے
٠٤مارچ ١٩٩٢ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

اې دفکر سپینه لمره!

(د حمزه بابا په حقله)

اې دفکر سپینه لمره!
ستا دفن په تار پېئلي
دفکرونو ملغلري
زموږ ورثه ده
زموږ تهذیب روښانه ښکاري
ستا دفن په آئینه کي
زموږ کلتور ځلانده ښکاري
ستا په فکرو فلسفه کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

غرور

اې زُما د خوښې حُسنه!
ده په تا ولې مغروره
هغه پېغله
چې يې زه، هم
ځان ګڼم خپل
هم جهان خپل

بورے
۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

سايې

په څومره هيله
ساده خلک واسمان ته ګوري
غواړي په ټکنه غرمو
له سرولمرونو، سايې
که څه هم دوئ په دغه نه خبردي
چي يوۀ توره او اوږده شپه
راروانه ده بيا
ځکه اوږديږي وارپه وار
دډېوالونو سايې

بوړې
۱۵ اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډوکال

ماچي خپل غوږمځکي ته ونيوؤ
نوو امي وربډو
چي مځکي خپله وچه کلکه سينه
په زوره ووهله، چيغه يې کړه
چي اوس مو ستا اوبو ته
هيله ده اې شنه اسمانه!
ولي چي دلته يزيدانو
سمندرهم کړئ په زوره قبضه

بورے
۱۵ اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

لــه خپلــه قــده راوتلي، پــه جهــان خــوارۀ شــو
دستورورنګه پرتنـدي دخپـل جانـان خـوارۀ شـو

که دُوړي هم شومورږله خاوري تړون نه پرې کوۀ
پورتـه شـو سـتا لـه قدمونواوپـه ځـان خـوارۀ شـو

ګونګۍوريَځوتــه دګــل دپــاره ژبــه ورکــړو
پرمځکـه بانـدي پـه مثـال بيادبـاران خـوارۀ شـو

پـــه اراده خـــو ديَـــوۀ منـــزل وتلـــي ۏ تـــول
پـه بېلـو لارو څلـه خلـګ دکـاروان خـوارۀ شـو

(c) ketabton.com: The Digital Library

څو عجیبه غونډي مئین دګلو داسې هم شته
چې د سپرلي غونډي ټول عمر په خزان خوارهٔ شو

درناګانو دعوېداریُو، په تیارو کې اوسو
څومره ګړځونه مو په زړونو، په ایمان خوارهٔ شو

ترڅو به ژوند موږ تبسمه! په لېمو کې کاوهٔ
داوښکو څاڅکي شو، د پېغلي په ګرېوان خوارهٔ شو

کوټه
٠٤ مارچ ٢٠٠٢ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

زۀ پـه تورو شـپو کي هـم ورکېـږم نـۀ
لمريمــه پــه دوؤکوتــو پټېــږم نــۀ

مارښــا کرلې ده پـــه زړونـــو کـــي
زۀ اوس لــه تيارو څخــه وېرېــږم نــۀ

ما خپـل يـو منزل ومـخ تـه ايــښې دے
ځم، مـــزل کومه، ســـتړے کېږم نـــۀ

ژونــده! ســتا غمونه پــه خندا وړمــه
او ښــکه او ښــکه يمــه، خو څڅېږم نــۀ

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرڅوکـه خندونـه وي پـه لاره کـي
زۀ خواباســـين يمـــه، دربږم نـــۀ

لمردخپل ښائست راڅخه ليـري کړه
کـانړےنـه يـم زۀ، چـي بـه ويلـېـږم نـۀ

خاوري يم، لـه خاوروسره کړم مينـه
زۀ پـۀ سپوږمۍ، سـتوروميـنېږم نـۀ

کـــسّي دي دسترګوتبـــسّمه! يـــم
اوښـکي يارانجـۀ نـۀ يم، بهيـږم نـۀ

له شوګران تراېبټ آباد پوري په لاره
۱۲اکتوبر۱۹۹۸ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

دهــواچي پــه خلــوص چــايقين وكــړو
هـم دهغـه څراغونـه يـې تـول مـړۀ كـړو

تـوري شـپې پـه لمرقبضه راښخـه وكـړه
اوس بـه كـډه موږپـه لوردلمرخاتـۀ كـړو

زموږترميـان بــه فاصـلې كلـه كميــږي
دبېلتـون ژړامـي كسّي هـم اوبـۀ كـړو

تناوۀنـــه د خېموپـــه پـــرې كېـــدودي
پـه دې دشت كې بـه دځـان سـاتنه څۀ كـړو

وې ايـــستم ســـره لـــه اوښـــكو تبـــسّمه!
ماخوځان ورته پـه سترګو كې رانجۀ كړو

بورے

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۹۲ء

O

بـل بـه شـي دمينـي څراغونه، څـه هلاکـه* ده
رڼـه بـه شـي دغـه دژوند خونه، څـه هلاکـه ده

دي کـړې وړې ټـولي کـوڅې دميني، پـام کـوه
اخلـه لـږ پـه خيال، تـۀ قدمونه، څـه هلاکـه ده

بس په دې اُميد تېروم ژونـد لـه اند ېښنو سـره
تېربـه شـي آخـرواړه غمونه، څـه هلاکـه ده

تېښته له مرګ نشته، خوتۀ هم تازيله* مه کـوه
لږصـبرلاو کـړه اې ژوندونـه! څـه هلاکـه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

مه شکوه غوتې ،تهٔ د سپرلي په پېـل کې مـه شکـوه
داغـوتې بـه پـای شي ، سـرهٔ ګلونه، څـه هلاکـه ده

مینــه موتــازه ده،دومــره زرموبېلــوې ولــې
څوورځې موپربېږده اې بېلتونـه! څـه هلاکـه ده

لَـوَظ یـې د ےکـړے تبـسمه! درتـه رابـه شـي
ګرځـې ولـې داسي بې سـکونه، څه هلاکـه ده

بورے
۰۱اکتوبر۱۹۹۱ء

* څه هلاکه ده = څه تادي ده
* تازیله = تادي

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

مطلب دي څه دے وايه ياره! سم حساب به کوۀ
بديمه زۀ که زُما لاره، سم حساب به کوۀ

کړودي په برخه زماغمونه، تۀ په کومه تبنتې
خلاصېدے نه شې بختہ ياره! سم حساب به کوۀ

ددې دنيا په عدالت او په انصاف څه باور
په مخ کي ستالويه باداره! سم حساب به کوۀ

کله خوزما پرخواهم راشه، داتياري رڼاکړه
زمااوستاڅه ضددےسهاره! سم حساب به کوۀ

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینــه پــه لاره دیــوهٔ بــل مــوږ تَللــے نــه شــو
تهٔ راشـه کښېنه پـه قـراره، سـم حسـاب بـه کـوؤ

هلته ستاواک ؤ،فېصلې به ستاپه خوښه کېدې
دلته زماواک دےظلم کاره! سم حساب به کوؤ

مــا تبــسّم ســتاهر ســتم پــه پتــه خَلــه ســهلو
راووتـم چـې سـتاله ښـاره، سـم حسـاب بـه کـوؤ

بورے
۰۲فروري ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

دے راتـه پـروت بیادفکرونو کتـاب
لولمــــه زۀ نــــن دیادونو کتـــــاب

پاڼــه پــه پاڼــه ستاوصــال ګورمــه
رااړوم د اُمیـــــــــــــدونو کتاب

زۀ بــه د غــم څـه تعریـف وکـړم درتـه
مانــه دے لـوســـتے دغمونو کتــاب

زۀ هم په خوب کي ستاد رځم او که نه
دےسـتا پــه نـوم زمادخوبونو کتــاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځ په ورځ اړوؤ، ورقې دژوند
زربه شي ختم دعمرونو کتاب

چې شي يادګار زما اوستادميني
جوړوم زۀ ستاله خطونو کتاب

زماد نصيب ليکنې نه وي پکښې
ما دے کتلے دبختونو کتاب

بورے
۱۰فروري۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

سوځم، کبابېږم، د هجران په اورکي اوسمه
بيا هم سلامت يم که ژوندے په ګورکي اوسمه

ډېره خاموشي شي چي مي زړهٔ ستا په نوم وغورځي
څومره شم يوائي، که څه هم په شورکي اوسمه

مه پټوه سترګي راته خلاصي دروازې کړه تهٔ
زهٔ له ډېره عمره ستا دزړهٔ په کورکي اوسمه

وګرځه، ښائست که دي هرچيري په نظر راغلو
زهٔ به هم هَلَته* د يو چاڅنګلورکي اوسمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا مغل ښائست له آزادۍ را ګرځولې يم
ځکه خوشحال رنګه په دې رتهنبور کې اوسمه

ژاړي مځکه، وائي زما سينه چاوچه کړې ده
زۀ دلته د کوم ظالم يزيد په زور کې اوسمه

زۀ يو تبسم به دچا، چا دزړۀ سکون شمه
زۀ دچا په زړۀ، دچا دسترګو تور کې اوسمه

اسلام آباد
۲۷مارچ۲۰۰۱

* هَلَته = په علاقائي لهجه کي هلته ته هِلَته هم وائي

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

پـه لاس کـي هرسـړےچي تُـوره او خنجـر ګرځـوي
ځنګـه پـه خپلو اوږو بـا نـدي خَلـک سـر ګرځوي

څوک شو له تندي مړۀ يَو څاڅکےيې نصيب نه شولو
څـوک پـه ورغـوي بانـدي وا ړۀ سـمندر ګرځوي

برائـي ټولـه شـپه تياروپـه غونډېدو تبـره کـړه
درنا جنـګ تـه سـهارولاړې، اوس بـه لمر ګرځـوي

دښوغـشي زمـادزړۀ پرخـوارا خلاص چـي نـه کـړې
مخ به يې څوک نيسي اوڅوک به دا لښکر ګرځوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما ځيګرونـــه مـــو د کلي اوس بـــې خونـــده شـــولو
نه پېغلي شته، نۀ څوک منګي پر وچ ګودر ګرځوي

څوک به دي خپل کړي څوک به زړۀ درباندي وسوځوي
هرسـړےدلته پـه سـينه کـي ثابـت غرګرځـوي

تبسم بيا هم څهره خپله پـه خپـل رنګ کـي ساتي
څـــومره ګړځونـــه پـــه هينـــداره د ځيګرګرځـــوي

بورے
۲۲جولائي ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

چي په ليدويې زُماساه،له سينې سمه وزي
هغه نجلۍ اوس له خپل کوره ډېره کمه وزي

هره دُرخود نن،که غواړي ترپښولاندي زړونه
خوزماخيال د ےچي کسات* بې* ترآدمه وزي

که دمنزل پرخوا روان يم،زۀ يواځي نه يم
ګوره سَل پلونه زما له هر يَوۀ قدمه وزي

ويې کرلوبارودونه،زموږپرمځکه باندي
خدايه! کوم فصل به دسروونو له نمه وزي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پام کوه څوک چې قلم نه کړي ستا دګوتوژبه
ډېري ترخې خبري نن ستا له قلمه وزي

خدايه! خزان دتوروبدو* رانه ليري ساتې
دلته لمرونه له هرڅاڅکي د شبنمه وزي

څنګه به ژوند کړي تبسّم له سَل غمونو سره
چې ډېر په ګرانه دخپل يار له يوۀ غمه وزي

کوټه
۰۱جون ۲۰۰۲ء

*کسات = انتقام
* بې = دبه يې مخفف
*بدو = زياته تياره

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ستا د ستر ګو تاب لرو ، طاقت لرو
زور لرو ، په زړونو کې قوت لرو

لیري ؤ منزل که تر امکانه هم
څو به، حوصلې لرو ، همت لرو

زموږ پر سترګو باندې پردې نه راځي
موږ په خپل نظر کې حقیقت لرو

وخت سره که نه ځو ، لېوني نه یُو
سر کې یَو نشه د بغاوت لرو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځـــان کـــي يو جهـــان آبـــادولـــے شـــو
زړۀ لرو ، ســـــينه لرو ،وســــعت لـــــرو

هرڅولراوبرکـــه خـــوارۀ شـــوي يُـــو
بياهم پـه خپـل ميـان کـي يووحدت لـرو

نـــه شوؤتبـــسمه! پتہـــه خلـــۀ پاتـــه
حـق وايُو ،دحـق خپلـوي عـادت لـرو

کوټه
۳۰اپريل۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ο

ستادرا تلو په امیدونو باورنـــه د ېپکـــار
نـه د ېپکار ستا په لوظونو باورنـه د ېپکـار

خدائ خبرکومه لمحه راشي د تیاروپه زدکـي
پــه رنګینیود ښـــارونو باورنه د ېپکـــار

عدل، انصاف، حق او قانون دي تش لفظونه پاته
پــه غټو غټو کتابونو باورنـــه د ېپکـــار

هره لمحه دي وي ژوندون، هره لمحه دي مرګ وي
اې وختـه! ستا پـه ساعتونو باورنه د ېپکـار

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخلص،بې باک،نډر،بې لوث اودوطن خدمتګار
دهردېـوال پــه دې ليکونوباورنــۀ دےپکــار

ستادښې ورځې خواهې نشته تبسّمه! هيڅوک
دخودغرضــو پــه غوښــتونو باورنــۀ دےپکــار

بورے
۰۸مئ ۱۹۹۲

يو شعر

يُــــودپرون خلـــک دســـباهم بـــصيرت لـــرو
ځکــه خولــه وختــه ســره نــن هــم عــداوت لــرو

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ترخوبـــه داعجبـــه غونـــدي زنـــدګي تېـــروم
داستاله لاسه پاتـه ژوندډېرپـه خـواري تېروم

ماپــه تكــل دمينــي نيمــه زنــدګي تېــره كــړه
اوس نوري شپې په انتظار بـه دمرګـي تېروم

راپېښنه ماتـه شوه بـاداره دغـه ځنګـه خـواري
چي په خپل لاس چړې دغم په خپل زړګـي تېروم

څومره سپين زړےيم،ده زمادعقيدت انتهـا
بختــه داعمربـــه دچـــا پـــه بنـــدګي تېـــروم

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي نيم اوروا خلي اونيم سوځي نۀ،زۀ هم دغسي
دغم په اورکي وخت په شان دلُوندلرګي تېروم

تۀ ماکړه اوښکه له بانه مي پربا ړخوراتوئ کړه
زۀ څـولمحې داستاپرښـکلي اننګـي تېـروم

ډکـه شـوه زياتـه تبـسّمه! پېمانـه د صـبر
ترڅوبه ژوندپه دې سماج کي په تنګي تېروم

بورے
۱۹اپريل ۱۹۹۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

زما او ستا تر میان یاره! بېلتون له ډېره وخته دے
زما له تا سره دغه تړون له ډېره وخته دے

ورځ هم لکه شپه پر ما تېرېږي له تیاروه که
ما ته انتظار د سباوؤن له ډېره وخته دے

بیا یې خوشحالیاني زمونږ د ښار خاوري ایرې کړلې
دلته چا پالـلے داجنون له ډېره وخته دے

چا چي به هر وخت تُوره تړله د افغان په ننګ
دلته ضرورت دا* پښتون له ډېره وخته دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ خلکو په زرپسې بائيللي خوشحالياني دي
دا څُوئ يې خپل کړے د قارو ن له ډېره وخته دے

ماهم باچهي په دنيا کړې بې حسابه ده
ماهم خپل سر ابنے پر ځنګو ن له ډېره وخته دے*

زۀ له ځان سره مينه، ښائست او تبسّم ساتم
ځکه مي په څنګ کي خوږژوندو ن له ډېره وخته دے

کوټه
٠٤ مارچ ٢٠٠٤ء

* أ - هغه
* په تصورمي ځان باچا کړو
سرمي راپورته کړو ملنګ د دنياو مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

لیــري ســره اوســود تړون پــه نــوم
ژونــد کوؤدنوي ســباوؤن پــه نــوم

تېروخت یادوي اوس دپرون په نوم
څه نه کېږي دلتـه د بـدلون په نـوم

ویــې کړلــې لــوبي پــه ســرونوزمونږ
څـه کــې ؤبللــي دژونـدون پـه نــوم

څوبـه اضـطراب راتـه تـسکین ښـائي
څوبــه خطاوځود ســکون پــه نــوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو خوئ چي يې هم د پښتون نه درلود
نن هغه يادېږي د پښتون په نوم

څه عجب سخيان خلګ مي وليدو
مرګ چي يې وبشلو دژوندون په نوم

کوټه
۲۷مئ۱۹۹۲ء

دوه شعرونه

سپوږمۍ په سترګو کي کړم پټه، پرېوځم
ولي تياري د شپې په خوب وينمه

ما شيش محل دے په نظر کي اينښے
په ځان کي څنګه لېونتوب وينمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

زړۀ کـي مـي ديـار واړه غمونـه خونـدي کـړي دي
ماخوپـه خپـل ځـان کـي وسعتو نـه خونـدي کـړي
دي

خپل وجود مي ستـاد تګه پـس پـه لاري خورکړلـو
تۀ خورانه ولاړې،مادي پلو نـه خونـدي کـړي دي

مـورږد مځکي خلـګ يُو ،پـه خـاورويُومين ځکـه
مورږپـه خپلـه مځکـه بنيـادو نـه خونـدي کـړي دي

بيابه له خزان سـره پـه جنـګ کـي حوصلـه راکـړي
ماپـه دغـه نيـت يَوڅوګلـو نـه خونـدي کـړي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه دي د حالاتو له ستمه څخه ليري دي
زمونږ د کلي خلکو خپل خوبو نه خوندي کړي دي

بيا په ټول وطن تورو تيارو خُله لګولې ده
څو خلکو ځان ته څراغو نه خوندي کړي دي

شرط ترشهزادۍ د رسېدو تبسّم وانه ري*
زمونږ د باچالُور نور هم سرو نه خوندي کړي دي

کوټه
۱۶اپريل ۲۰۰۱ء

*وانه ري = وَنه هاري، وَنه بائيلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

وجود مي خورشو ،لاخوربږي، اوس له حده وزم
لکـه سـايه دمـا ځيګر لـه خپلـه قـده وزم

وا بـه غونـدم دمينـي وا ړه ښائسـته رنګونـه
زۀ دنفـرت اوبـدرنګۍ لـه خـال وخـده وزم

دخپـل منزل پـه خوا پـه دې بانـدي مـزل کومـه
پـه حقيقـت کـي دامکـان لـه دې سـرحده وزم

له سپېروخاوروسره مامينه پرې ابښې نه ده
نوبيابـه څلـه زۀ دخپـل مـدار لـه حـده وزم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دجهان ټولي توري بډي کړم په ځان کي ټولي
دلمـــر پـــه رنګـــه دتيـــارو لـــه هـــره زده وزم

شايددخپل ذات دتکميل پرخواروان يمه زۀ
شـــوم تبـــسّم دښـــوملګرے ،ترابـــده* وزم

کوټه
۱۷جولائي ۲۰۰۱ء

*ترابده = زياته

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

سفرکوم دفکرشپه ورځ ترفطرته پوري
رسېدۀ غواړم دښکلا ترحقیقته پوري

ماخوکاروان ۇ روان کړے، په دې نه وم خبر
خلګ ببلېدل، ملګري ول، ترضرورته پوري

دخپل بېرغ ددرولوځائ مونه کړو پېدا
عمرمولنډ شو، نه رسېږو تر، وحدته پوري

فکرونه وران شو، ښه خیالونه هم بې قدره شولو
ادب محدودشوداديب تر شخصيّته پوري

داتبسّم چې له هرښکلي سره مینه کوي
رسېدۀ غواړي دښکلاترحقیقته پوري
بورے

۱۹۹۹ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

د ټول ښار خلک را ټول دي، د بلا خلاف جنګېږي
له پرونه يې زۀ وينم، د سبا خلاف جنګېږي

د ا ساده خلک روان دي، د تيارو ملګري کېږي
يو لښکر ځني جوړېږي، د رڼا خلاف جنګېږي

حوصله ورکړې تۀ خدايه! کاميابي يې په نصيب کړې
ځوروښانه ځراغونه د هوا خلاف جنګېږي

ورته ګورئ يَو بل وژني، سره خپل دي خو خپل وژني
خپل ښائسته کور يې برباد کړئ دا د چا خلاف جنګېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس که ګټه وي که زیان وي، وانجام ته یې نه ګوري
بـدرنګي دزمـانې نـن د ښـکلا خلاف جنګېـږي

لـه اوږو څخـه محرومه،لـه اوبـو څخـه محرومـه
داویـدۀ خلـګ بـه کلـه د باچـا خلاف جنګېـږي

پـه شعرونو، په لیکونـو انقلاب راوستل غـواړي
تبـسّم هـم لېـونـے دے ددنیـا خلاف جنګېـږي

یونیورسټي هاسټل
کوټه
۰٤ مئ ۱۹۹۷ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

دخوشحالۍ دخپلو لوهوا نه لرمه
عجب سړے یم دخندلو هوا نه لرمه

زۀ لا د مځکې له حالاتو مطمئين نه یمه
زۀ وسپوږمۍ ته دختلو هوا نه لرمه

دکوتې ښارکه هرڅو ښکلے دے، بې تاویران
دے
زۀ دلته نورداوسېدلو هوا نه لرمه

زۀ دفطرت هره ذرّه کې دښکلا لټون کړم
له خوارۀ خیاله دوتلو هوا نه لرمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس زمـــا وجود هم د تيـــارو يَو برخـــه وګرځېـــدو
ځکـــــه دلمر دراختلو هـــــوا نـــــه لرمـــــه

زړۀ مي راډک شي، اوښکي لارغوا ړي خوبياهم ګوره
لـــــه يـــــوۀ عمـــــره د ژړلو هـــــوا نـــــه لرمـــــه

زما د ننـــــه تبـــــسّمه! يَو جهـــــان آبـــــاد دے
ځکـــــه لـــــه ځانـــــه دوتلو هـــــوا نـــــه لرمـــــه

يونيورستي هاسټل
کوټه
۲۷ جولائي ۱۹۹۶ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمراو سحر

په نيمه لاربه مي
يواځي پرېږدي
يقين دورځي
په لمرڅنګه وکړم؟
ماته دشپې ستاضرورت دےلمره!
ستاانتظار........
ترسحرڅنګه وکړم؟

بورے
۱۵اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

جد و جهد

زموږ په بنیاد کي ده رڼا اخښلې
ځکه مو کله هم تیارو ته ځان ورکړے نه دے
نن که په موږ باندي
تیارې دي زورورې غوندي
بیا موهم غړي اچولي نه دي
نور که څه نه وي
دیَوهٔ څراغ رڼا خوروؤ
وګوره چاد خپلو زلفو
د تارونو پلیتې راوړلې
څوک په پیاله کي د خپل زړهٔ ویني
راوړي او راځي
هریو لګیا دے تر خپل وسه پوري
چي بس دا یَو څراغ خوبل وَساتي

کوټه
۱۶اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ګوېرا ته

تاچې په کومه لاره
سروَبائيلو
په هغه لاره تَګ اسانه دے ډېر
ددې د پاره بس
يو شرط دے لازم
چې سرے ووځي له خپل ځانه
په جهان خورشي

له بوري ترکوټي په لاره
۱۵ اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوټه

(لسم محرم۱٤۲٥هجري)

کورته مي اورواچولو ،ځکه لمبې پورته شوې
بيامي له داخپل وجوده،خاؤري ايرې پورته شوې

څورلس سوه کاله پس په ماکي شو يزيدراويښ
ځکه مي دخپل حُسېن له دړده نارې پورته شوې

بيامي کړولاسونه نن په خپلوينوباندي سرۀ
ځکه مي نن بياپنځه څلوېښت جنازې پورته شوې

کوټه
۰۲مارچ ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

کربلا ۲۰۰٤ء

نوم دي يادېږي په تاريخ کې په ښوتکوباندي
تاپه نړۍ کې د عظمت يَولوئ مقام موندلے
کربلا! ماهم داستاخاؤره مقدس ګڼله
ځکه چې حق داستا پرخاؤره ؤدوام موندلے

خودتاريخ پانړوماته داهم وښوؤ چې
ستاودې خاؤري ته عظمت د حُسين ويني ورکړو
هم ستاپه دې خاوره څه څوَرلس سَوه کاله وړاندي
حق اوربنتياته تقويّت د حُسين ويني ورکړو

خوڅوَرلس سَوه کاله پس،نن هم په دغه خاؤره
دېربدنونه دحُسين توتې توتې پراته دي
ستاپه کوڅواوستاپه په لاروکې نن بيا يوواري
دېرارمانونه دحُسين خاوري ايرې پراته دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نن بيا يزيد ستا په دې خاؤره سررا پورته کړلو
بيا يې په ډېرو حُسېني سرونولوبي وکړې
بيا ډېرو خلکو ديزيد شکل اوقدوا غوستو
بيا يې په ډېرو حُسېني سرونولوبي وکړې

کوټه
۰۲مارچ۲۰۰۴ء
۱۰م محرم۱۴۲۵هجري

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

موږ چې ویشتلو همېشه دلته په سنګ ګلونه
ځکه په دې هیوادکې نه کوي غوړځنګ ګلونه

پېل د سپرلي چې په دې ښارکې په سروو ینوو شو
سر به یو اځي وَتو کېږي د سرۀ رنګ ګلونه

ډېر بارود ونه زموږ پر مځکه باندې وا ورېدو
ځکه اخته دي له یوبل سره په جنګ ګلونه

اوس مې هم روح محسوسوي، زموږ د وصال خوندونه
سره هوا، وره خندا، د بنګړو شرنګ، ګلونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمـــادخزان ســـره ســـيالي ترآخـــري عمـــره ده
ځکـه خونـۀ کرمـه اوس زۀ پرخپـل ښنـګ ګلونـه

ډوکـال د مځکـي او اسـمان تـولي اوبـۀ وخـښلي
زموږلـه هيوادڅخـه يـې ورک کړلـو پتنګ، ګلونـه

اوس بـه لـه کومـه ځايـه ستازلفوته راوړي ګـلاب
پرکوڅوغـــواړي، تبـــسّم لکـــه ملنګ، ګلونـــه

کوټه
۰۷مارچ ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

ځانګړتیا نه بائیلم، خپل ځان له سمندره ګورم
ځکه خو واؤره وجودزۀ له تاؤدۀ لمره ګورم

سرږاشنۀ شوي دي ماران له هریوبُوټي سره
که مې دایادؤ، بیابه هرتُخم له برّه ګورم

په سینه باندي مادي وړي بې حسابه غشي
اوس به دکاني رنګ ګلونه هم له سَره ګورم

که ټول ښائست پرماراوري، څه خبره نه ده
څله به ښکلي خلګ زۀ، دزړۀ له دره ګورم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پــه ورځ دي نــه کومــه لمــره! رنــاڼه پره لــرم
زهٔ بــه ســتالاره دلتــه پــس لــه مــا ځيګره ګــورم

نــهٔ غــواړم زهٔ، چــي ښائــسته خوبونــه بيــا وويــنم
ځکــه خوځــان د ښکلو ســترګو لــه اثــره ګــورم

پــه دغــه ورا نــي دنيابانــدي بــا چهــي نــه کــوم
ځکـــه خوســـر زهٔ دهُمـــا لـــه هـــروَزره ګـــورم

کوټه
۱٤جنوري ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

(دګل شاه خوستي نذر)

دا خوشحالي، خندا به هم تېره شي
دغه د غم سزا به هم تېره شي

له اوښکو ډکه د هجران دغه شپه
که خدائ کول، تنها به هم تېره شي

مه کړه ظلمونه په خوارانو باندې
د دا تصوير ښکلا به هم تېره شي

ما د خپل زړهٔ ځراغ په وينه بل کړو
و مې کړئ خيال، رڼا به هم تېره شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لــه غمــه ډکــه دا بــاقي زنــدګي
کـه تېرېده،بې تـا بـه هم تېره شي

زماپــه ساده زړګـي خپــه ستادغم
” تېره شوه نن سبا به هم تېره شي“

آخــري شـــپه د تبــسّم دژونـــدون
اوس پــه ژړاژړا بــه هــم تېــره شــي

بورے
۱٤ستمبر۱۹۹۰ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

بې سترګو خلک یُو ،وخپل نظر ته نه رسېږو
اسمان تـه لاړو خـودمزکي سـر تـه نـه رسـېږو

موږد رشـتوپه لارمـزل کـوؤ لـه عمـره څخـه
روان لـه سترګوشو ،بیاهم ځیګر ته نه رسېږو

تتي ډیوې په لاس کي واخلو ،ټوله شپه تکل کړو
پــه رڼاګــانو یُومین خــولمر تــه نــه رســېږو

ته ښه بې غمه خپل غمونه زموږوزړوته راوړه
دکائِنـات رنګـه وسـیع یُو ،سـر تـه نـه رسـېږو

څوک به موغم وخوري،ترڅابه موحال ورسېږي
پـه ځـان کـي اوسو ،ځکه لراوبـر تـه نـه رسېږو

مـوږچي غـوټۍ وکړو ،ږلۍ راباندي واورېږي
بدبختـه درختـي یُو ،ترپایـه بـر تـه نـه رسـېږو

کوټه
ستمبر۱۹۹۹ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

غرونـــه کـــه هـــر څوورســـېږي ترفلَکـــه پـــوري
خوبُنیادونــه یــې لــه عمــره دي پــه مځکــه پــوري

څلــه دي زۀ دخپــل ښائــست لــه جنــت وایــستمه
ماپــه غـــنم بانـــدي وه کړې، کلــه څکــه پـــوري

مــوږېې ســاتلي همېــشه تــش پــه خوبونــوکي یـُـو
کلـــه بـــه ورســـېږو موږتربختـه ورکـــه پـــوري

راځـــئ پخپلـــه ومنـــزل تـــه خپلـــه لاروتـــاکو
خبربـــه ورکـــه شـــي کـــه ولاړه ترملکـــه پـــوري

الـــوتي یُو، پریـــوځ ګـــام لا لـــه خـــلا پاتـــه یُـــو
تراوســـه پـــوري لا تړلـــي یُوپـــه مځکـــه پـــوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترسپوږمۍ سپيني خُلې دي هم زما وجود روڼ نه کړلو
مادرُڼا په نيت په ځان کړه اوربلکه پوري

هرچاترخپل وسه پښتوژبه پرمخ وړې ده
له تبسّمه بياترسترخوشحال ختکه پوري

کوټه
۰۴اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

لاهغسي دے ویران له ډېره وخته
ودان نه شودا ،مکان له ډېره وخته

هره پاڼه زۀ لیکمه لاتراوسه
ورکوم یوامتحان له ډېره وخته

بیاهم خپل منزل ته نه دے رسېدلے
یوکاروان چي دےروان له ډېره وخته

زۀ به تاله خوشحالي لټوم څنګه
له ماخواره ورک دے ځان له ډېره وخته

دغه څه رنګه دُنیاده، نۀ پوهېږم
پکي نۀ ښکاري انسان له ډېره وخته

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې یو نوے لمر د میني شي را پورته
زۀ لرمــه دا ارمــان لــه ډېــره وختــه

دغمونو پـــــــه وریځو تبــــــــسّمه!
له ماپټ دے شین اسمان له ډېره وخته

بورے
۲۹فروري ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

له ځان سره سره ټول عمرخپل مکان ګرځوؤ
مځکه ترپښولاندي ساتو، په سرا سمان ګرځوؤ

موږلـــه دننـــه تنهـــائي څخـــه وېرېږوځکـــه
له ځان سره په څنګ کي دشت اوبیابان ګرځوؤ

ستاعبادت ته فراغت نه شو موندلے خدایه!
موږپه سینوکي، په لېموکي خپل جانان ګرځوؤ

پـه څـه بانـه بـه درتـه وژاړو، ساه تنګـي شـولو
موږپـه لېمـوکي لـه عمروعمروبـاران ګرځـوؤ

موږدښـکلا پـه کاروبـارکي رعایـت نـه کـوؤ
سترګي په پورکي نیسو، زړونه په تاوان ګرځوؤ

پـه دې نـیلام کـي بـه مـو بیـه تبـسّمه! څـه وي
لکـه یوسـف پـه بازارونوبانـدي ځـان ګرځـوؤ

کوټه
۲۷مارچ۲۰۰۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

څلــه کــوې دړدمنــه څلــه کــوې
ګیلــې لــه ماغمجنــه څلــه کــوې

چې دراتلـوېې هـيڅ اُميدنـه لـرې
دداسـي وخـت غوښـتنه څلـه کـوې

څه نیمګړتیاوي به ضروروي، منم
تــهٔ مــي يَــومخ غندنــه څلــه کــوې

چې يې ظلمونه کول،خاؤري شـولو
تــه دهغــو پوښــتنه څلــه کــوې

وماتــه وائــي دلارورکــو پــه بــاب
دوئ تــه دلاربښــودنه څلــه کــوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاتــه پکارد ےدظـالم مــخ نیــوے
تــهٔ ددشــمن ســتاینه څلــه کــوې

دتبــسّم پــه دې غمګینــه څهــره
دخوشــحالۍ کتنــه څلــه کــوې

بورے
۳۱مارچ ۱۹۹۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

څلـه ناکــام پــه هــره لار يُــودواړه
ترڅوبـه يـاره! داسـي خـوار يُـودواړه

ژوند پــه تيــاروکي تېرؤومورږ څلــه؟
پــه انتظــاردکوم ســهار يُــودواړه

ژونده! پـه مـورږکي څه خـامي پاتـه ده
مــورږدعظيم فنکارشــهکار يُــودواړه

هيڅـوک مـوهم خوشحاله نـه وليـدو
مورږګرځيـدلي ښــارپه ښــار يُــودواړه

ضــميره! مااوتابــه ســپينه کــوؤ
ياخوبــه يُويابــه پــه دار يُــودواړه

دتبــسّم قلمــه ! حــق چــي ليکــي
ځکـه ملګـري دهـر خـوار يُـودواړه

بورے

۲۳مارچ ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

نه به در ځم په دغه لار ګرسره*
پرې به ږدم، ستا کلی او ښار ګرسره

ستا د را تلو اُمید و ستړې کړمه
نه به کوم نور انتظار ګرسره

دا توري شپې څو مره اوږدې شوې ربّه!
له موږه هېر شو لو سهار ګرسره

له خپل مقصده به زۀ نه اوړمه
را ته الوې که مې په دار ګرسره

چې د بې وسو ژړانه وررسي
پرې به ږدم زۀ هغه دربار ګرسره

(c) ketabton.com: The Digital Library

يزيـــد يت بـــه بيـــا هم وَنـــه مـــنم
که مي سرپرې کړي په وارواركرسره

ماتبـــسّم بـــه تيـــارې ثـــه کـــولې
خونـــه راځـــي دلتـــه سهاركرســـره

بورے
۱۰جون ۱۹۹۲ء

* كرسره - هډو ،بالكل

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

زموږله سینو څخه،زموږز ړونه،ښکلې غل و باسي
موږچې ور رسو ،دوئ لـه کلـي څخـه پـل و باسـي

موږچې ګمان پر ې دلمرخویـه کړو ،هم هغـه خلـک
تیـــاري راپرېږدي،څراغونـــه تولـــه بـــل و باســـي

بیابــه کســات دهریــودړد ،.لــه هرازغـــي اخلمـــه
یوواركـه څوک زموږلــه مابېنـه څخـه ګـل وباسـي

شـاید چـي موږلـه خپـل كاروانـه بېلوي،ځکـه خـو
مـــخ تـــه روان خلـــک هـــرځلـــې دمـــزل و باســـي

چـــي كلـــه كلـــه مخـــامخ شـــي تبـــسّم وغـــم تـــه
پربــدي راوبــولي وزړۀ تـه،تولــه خپــل و باســـي

کوټه
۱۲جون ۲۰۰۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

چې ښائست ګوري نو سپوږمۍ هم له جانان سره
ږدي
عجبه خلګ دي چې مځکه له اسمان سره ږدي

ما چې دلمرپل را اخیستې دے، بس دا ګورمه
چې کوم ظالم دلمرڼادشپې له ځان سره ږدي

چې یې کړولیري موږ له خپلو، په فتوؤ د کفر
اوس هغه خلګ باچې له خپل ایمان سره ږدي

خپل د ښوالونه هره شپه له ځان سره ویدهٔ کړم
خدائ خبرڅوک یې هرسهارد بل مکان سره
ږدي

څوک به آخر سره یوځائ کړي دا خوارهٔ وګړي
دیوکېدوشرط چې یې خلګ له کاروان سره ږدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ودرېـــده د ســـپرلي ربلـــۀ تبـــسّمه پـــه مـــوږ
وائي چـي سـږ بـه خپـل ګلونـه لـه خـزان سـره ږدي

کوټه
۰۷ اپريل ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

یولسم ستمبر - په یورپ کې

ماته په دې ورځ دلته
خپل ځان محفوظ نه ښکاري
ولې چې يَو خو مسلمان یمه زهٔ
او بل افغان یمه زهٔ
بیا په ځواني کې هم یم
ځکه په داسې حال کې
د هر سپین پوستي
چې په ما کله نظر ولګي
که څه هم کرکه یې په سترګو کې
زهٔ نه وینمه
خوزهٔ په ځان کې شم څه غلے غوندې
په خپل ګریوان کې لږ په ځیرو ګورم
ځان ته په ځیرو ګورم
چرته خوزهٔ ترهه ګر نه ښکاریږم؟

تیورن - اټلي
۱۱ ستمبر ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګلوبلائزېشن

وائي دنيا ده اوس دکلي په شان
هريو هيوا ددلته دکورغوندي دے
هريو وګړے دبل وروړغوندي دے
خوزۀ ربښتيا که درته ووايمه
بې شکه دې کلي کې هرڅه ډېر دي
خود خپلوي چرته درک نه ښکاري
دميني هم څه سلسله نه وينم
دنړيوالو په دې لوئ کلي کې
پېژند ګلوي دهرچا ګډه وډه
هريو ړغېږي اوس په بله ژبه
هيڅوک حال نه لري په خپل ځنګلوري
بې شکه پراخ دي ځلوروا ړه لوري

تېورن۔ اټلي
۲۲ستمبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

و یورپ ته یوهٔ وینا

ستا پرمختګ ته زهٔ اریان نه یمه
ستا ترقۍ ته پرېشان نه یمه
نه وارخطا دي بازارونو ته یم
نه چُرتو وړے دي وغټو بلډنګونو ته یم
نه دي خوشحاله په دې پراخو سړکونو یمه
نه له ماځان ورک
ستا په ښکلو رنګینیو کي د ے
ولي چي زهٔ په حقیقت خبریم
ستا دپنځه سوه کلونو وړاندي
په ذهانت او په محنت خبریم
تا په داخپل لوئ ذهانت او محنت
دافریقه غرونه لاولوټلو
په دې دنیا دي قیامتونه جوړکړو
په جنوبي امریکا یانو باندي
دا ښشیا یو کونج نه پرېښوؤ
زر دي لوټلو ، په دولت پسې وې
ځکه خوزهٔ درته په ډاګه وایم

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاترقي زموږپه سر کړې ده
دتاریخ پاڼي دي له ظلمه ډکي
تاباچهي زموږپه سرکړې ده
ځکه خوستاله سرکونوڅخه
دافریقې دوینوبوئ راوزي
ستاله دې غټوبلډنګونوڅخه
دجنوبي امریکایانو
اسوېلۍ راوزي
ستاله رنګینوبازارونوڅخه
داېشیاکرېږي ،سلګۍ راوزي

نیس ـ فرانس
۰٤اکتوبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مځکه جنت

ماخو جنت کله
په خوب لاهم ليدلے نه دے
نو بيا په دې باندې ښه نه يم خبر
چې هلته څه دي او ښائست يې څه دے؟
هلته دي غرونه که ښائسته رغونه؟
يا بيا تک شنۀ سمندرونه؟
که د شاتو او شودو رودونه؟
نه يم خبر چې جنت څنګه ځاى دے؟
ولې چې زۀ په دغه مځکه باندې
څه د جنت رنګه يو ځائ وينمه
دلته له کاڼو هم دي بوټي وَتي
خوره ده شنه شنېزه په غرونو باندې
دلته اسمان دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه راکښته غوندي،
په سمندرکي خپل شين رنګ پاشلے
دلته يوې خواته خورهورسمندر
وبلي خواته جګ،اوچت،لوی غرونه
په ميان کې ګرځي
يوڅوزماغوندي ساده انسانان
او بې شماره حُوري

مونټې کارلو ـ مناکو
۰۵اکتوبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملګري ملتونه

مائیک*چي له ډانس فلوره راستون شو
زما په ځنګ کي په چوکۍ کښېناستو
له خپله جېبه يې ټشو پېپرراوايستو
د خپل تندي خوله يې وچه کړه پرې
يو سور له درد ډک اسويلے يې و کړو
بيا يې وماته و کتل، ګويان شو
"زما فلسطين له تورو بمونو ډک دے
هره کوڅه مي له بارودو ډکه
هره وياله مي له سروو وينو ډکه
زندګي هلته ده ارزانه غوندي
خو دلته مونږ په ټنګ ټکور کي لمانځو
ورځ د ملګرو ملتونو نن بيا
چي هره ورځ د امن غونډي کوي
خبره کړي د مظلومانو دحق

(c) ketabton.com: The Digital Library

چارټرلري دانسانانو دحق
خويې عمل چرته هم نه ښکاريږي"
دمائيک آوازشوږغونے غوندي
اوښکي ددهٔ په ښو وبريښيږي
هم په هغه ګهړۍ رنګينه رڼا
زياته شوه وپړقيږده
دموسيقي ږغ هم څه نور پورته شو
دمائيک ږغونےږغ چانهٔ واوريدو
ددهٔو اوښکو ته چا نهٔ وکتل
هريومدهوشه په نڅااخته ؤ
"عظيمه" ورځ يې دتاريخ لمانځله
زهٔ دملګرو ملتونو ودې دوؤڅهروته
ددې خبرواوعمل تضاد ته
فکرونو يوړمه له ځانه ليري

ټيورن-اټلي
۲۴اکتوبر۲۰۰۳ء

*مائيک-په اټلي کي زماملګرے چي دفلسطين اوسېدونکےؤ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اټلي کې د څه وخت تېرولو پس يَو نظميه تأثر

ما چې په کومه ورځ
په دې خاوره قدم اېښے دے
تراوسه پورې له دې خاورې سره
هيڅ اُنسيت مې پېدا شوے نه دے
خپلوى مې هيڅ محسوسه کړې نه ده
مينه مې هم چرته موندلې نه ده

- -

زۀ خووګړے يم د هغه خاوري
چرته چې مينه بې حسابه کېږي
هرڅه پېئلي درشتو په تار دي
خپلوي بې کچه د خپلوانو ده بره
مرکز د ميني چې خپل مورو پلار دي

- -

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو دلته زۀ ته‌ينګي رشتې نه وينم
له ميني ډکي فرشتې نه وينم
دلته سپين سري مښندي وينمه
ويجاړي غوندي
دلته پلرونه هم بې وسه وينم
زويان اولُوڼي يې بد مستي وينم
چي نه دموراونه دپلارپه خيال دي
ځکه خويو تربله دوئ بدحال دي

- - - - - - - - - - - - - - - - - - - -

زۀ دادميني مرکز دلته
ډېر کمزوره وينم
ماچي کتلي دي په ځير
هرځل ددوئ سترګوکي
زۀ بې وسي، ناهيله ورځ اوتنهائي وېنمه
زۀ يې په سترګوکي ارمانډېردخپلوي وينمه
تنده دميني، خواخوږي وينمه

- - - - - - - - - - - - - - - - - - - -

دا ښځنګه خاوره ده، ګلونه دخپلوي نه لري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ثنګه بيا ځان زۀ په دا خاوره ګډ کړم
چي د دې خاورې خپل وګړي لا د ځان د پاره
طلب د ميني کوي،
خپله خپلوي ته محتاج
ځکه خوزۀ لا اجنبي يم دلته
تر او سه پوري له دې خاوري سره
هيڅ اُنسيت مي پېدا شوے نه دے

روم۔ اټلي
۱۴نومبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښيښنه څهره

هغه څهره
چي به وه تل په تصوّر کي زما
هغه څهره
چي په لېمو کي به مي ګرځوله
هغه څهره
چي ما په خپل زړۀ کي ساتلې وله
و ماته ناست دا مخامخ فنکار نن
د خپل ښائسته هُنر له لاري څخه
هغه څهره
راته تخليق کړله نن
له ښائستې،صفا او سپيني ښيښې

(په اټلي کي دوينس ښار سره نزدې
په يوټاپو مورانو کي،چرته چي
ښيښنه ګري کيږي)
۱۲اکتوبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

قدرِ مشترک

وائي چې نړۍ په دوؤبرخو وېشلې ده
يوۀ شمالي اوبله جنوبي نړۍ
هم په دې تقسيم کې
وشمال ته اوله نړۍ وائي
اوجنوب دريمه نړۍ ګڼل کېږي
ولې چې شمال شتمن دے
اوجنوب نېستمن دے
خود شمال د شتمني اود جنوب د نېستي
د اتفريق هرځائ شته
هم په شمالي اوهم په جنوبي نړۍ کې
ځکه خوزۀ نن په شتمن شمال کې
يوۀ پرنېستمن جنوب هم وينم
د دې يوۀ هيواد
شمال خوبېخي زيات شتمن دے
هم د دغه هيواد

(c) ketabton.com: The Digital Library

جنوب ډېرزيات نېستمن دے
زۀ چي د جنوبي نړۍ وګړےيم
د شمال په دې جنوب کي
اجنبي نه ښکارم
ولي چي زما په جنوب
اودې جنوب کي
د نېستۍ قدرمشترک دے

نېپلز۔ اټلي
۱۲نومبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

The Dream Merchants

(دانګرېزي دیَونظم ترتأثرلاندي، په یوداسي
کېفیت کي چي زهٔ یې هم یَوبرخه وم)

دپنځه ستورودرجې هوټل ته
ددې هیوادله هریوکونجه څخه
په الوتکوکي راورسېدو
یوڅوخواخوږي او زړهٔ سوانده خلک
په دې سارهٔ هال کي چي غونډه شي سره
دهریوه مخ ته په مېزوي پراته
کمپیوټرونه اوموبائل فونونه
پرمخامخ لویه پرده باندي دوئ
وړاندي کوي رنګین رنګین ګرافونه
دچق چقواودخندا په شورکي
کړي په غربت باندي اوږده بحثونه

- - - - - - - - - - - - - - - - - -

چي دډوډۍ پرمېزراغونډشي سره
غابونه ډک کړي له رنګ رنګ خوړَکو
په ډلوډلوکي ولاړوي سره
خپلوخبروته دوام ورکوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هره کوله چي يې ترحلق تېرېږي
ذکر د تهر د ماشومانو کوي
دوږو تږو غريبانو کوي
چي د پېپسي غوړپ يې ترحلق تېرېږي
د بوري تنده ياد وي ورسره
لاس چي وروړي و رنګارنګ مېوؤته
درپدري بياد خاران ياد وي
محرومه ورځ د کوهستان ياد وي

په دې سرۀ دوبي په سړۀ کوټۀ کي
هريو چي پرېوځي له ډک نسه سره
خاندي د ځان له هم نفسه سره
بياله خپل ځانه سره وږغېږي
"څومره خوبونه مي نن خرڅ کړو د بل
ډېرارمانونه مي نن خرڅ کړو د بل
د ترقۍ لوئ سوداګريمه زۀ
د غريبۍ لوئ کاريګر يمه زۀ"
بيا ستر ګي پټې کړي خوبونه ويني
او په خوبونو کي نوټونه ويني

اسلام آباد
۲۸اګست ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګلېډيئېټر*

بس ديوۀ اعزاز ګټلو په نيت
دځه دولت راغونډولو په نيت
دخپل طاقت ښکاره کولو په نيت
دباچهانو سات تېري دپاره
دڅو آقاګانو دهوس له وجې
څومره مريانو دلته سرونه بائيلو
څومره سرې ويني دلته خاورې شولې
څومره خوبونو دلته ساورکړله

په روم - اټلي کي کولوسيوم ته نزدې
۱۵نومبر ۲۰۰۳ء

*په رومن سلطنت کي به په کولوسيوم کي باچهانو او اميرانو مريان سره جنګول، جنګ ګټونکي مريي ته به د ګلېډيئېټر خطاب ورکول کېدو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

مینه که کوې، قدم په پام راپسې مه اخله
زما لاره که چپه ده نوګام راپسې مه اخله

لیري شوم له تا څه مجبوریاني مو په میان کې وې
نوم که مې اوس اخلې نو الزام راپسې مه اخله

ما خو سپوږمۍ کښېښوه، دلمړ دیوه مې بله کړه
اوس لا سهارګاه ده، ته ماښام راپسې مه اخله

زهٔ شپېلۍ وَ همه په کوڅه کې دې تېرېږمه
خلک دي، تېږې، ته له خپل بام راپسې مه اخله

(c) ketabton.com: The Digital Library

زۀ په یو ښائست پسي اسمان ته رسېدلے یم
نه د رځم په لاس، د زلفو دام را پسي مه اخله

ځمه نه د رېږم، له رقیبه خپل بدل اخلم
ته رُوئ د قرآن، د لوئ کلام را پسي مه اخله

تۀ که تبسّمه! سازول غواړې د نیانوې
خپل ځان کړه تخلیق، خیالونه خام را پسي مه اخله

کوټه
۲۹مارچ ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

رڼامي چالوټ کړه اوڅوک مي په زوال خبر دے
دبدبختیو پــه تیــارومي بومــشا ل خبــر دے

له چا به پټ شي چي دلمرغوندي ځلېږي همېش
دلتـــه هریوزُمادیارپـــه خـــدوخا ل خبـــر دے

اوس بـه وتاتـه څـه سـندري د سـپرلي وَوايـم
زۀ خـوازغي لانــه لرم، پـه دې ډوکـا ل خبـر دے

مـورچي لوظونـه لـه یوبـل سـره کـول دمینـي
په دې یوخدائ اویوداستادزني خا ل خبر دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

لــه مــا دژونــدد زېروبم قــصــې تــهٔ ثلــه پوښــتې
وخــت خوزُمادهريودړد پــه سُــراوتا ل خبــرد ے

موږپــښتانهٔ دي يــودلارخنډتراوســه پــوري
ستاپه مغل سلوک دوخت هريوخوشحا ل خبرد ے

تبــسّم ســـتاواړه نازونـــه پـــه خندا ئكـــه وړي
له فراق ځان ګوري، پـه خوندچي دوصا ل خبرد ے

کوټه
۲۸مارچ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ترچنـــارونومي لـــړکم اېـــــښې دے
قـدمي لـه ځانـه سـره سـم اېـښې دے

پــه ســهارګاه کـــي بـه ګلونــه ګــورم
ما پـــه بڼــوکي يَوشـــبنم اېـــښې دے

پلونـــه مـــي وړي دي لـــه ځانـــه ســـره
ماکـه پـه دې خـاؤره قـدم اېـښې دے

دالـــف رنګـــه زۀ خود ســـره نـــه يـــم
سـرمي دواؤپـه شـاني خم اېـښې دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرهرجـــوړېږي، دړديې لا زيـــاتېږي
مـاچې هرکلـه پـرې ملهـم ايـښی دی

خوشـحالي ولـې ليـري تـښتي دژوند
بنـستې يې ګـوره چاپرغم ايـښی دی

ترخپـل زړګـي پــوري زهٔ وشـرنګېږم
ځـان مـې دشـنوبنګړورَقم* ايـښی دی

کوټه
۲۳اپريل ۲۰۰۴ء

*غوندې، رنګه،ډول

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

نه په یو رنګ کي اوسم، نه خپله څهره بدلوم
څنګه انسان یم چي له وخت سره جُثه بدلوم

د حُسین رنګه د هر ظلم مخ نیوے کومه
د یزید غوندي کربلا په هدیره بدلوم

زما په سینه کي کله کله د مور زړۀ درزیږي
داسي وخت هم راشي،اولادزۀ په پیسه بدلوم

پخپله روےشم اوهره شپه خپل ځان وېروم
ځکه خوهره ورځ سهارخپله کمره بدلوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

رڼا هم غوارم، خوتیارې مې هم پرځان پېرزوشي
څه بدبختي مې ده چې لمر زۀ په ډیوه بدلوم

په ملنګي کې کله کله عرش ته ور سېږم
کله قارون سم خپل هرڅه په خزانه بدلوم

په یوۀ شکل کې آدم او ابلیس دواړۀ ښکارم
مخ بدلولے نشم، ځکه آئینه بدلوم

په حفاظت کې هم زۀ ځان سلامت نه ګڼمه
د کور ګَودي له منجاري څه په چاړه بدلوم

ځان چې باچا کړم نو له خلکو څخه لیري شمه
کله په خلکو کې د خپل حق هم ناره بدلوم

بد رجمالي ته نکلونه د تور دېب کومه
وآدم خان ته د دُرخوبیا زۀ قصه بدلوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه وخت دګل غوندي تازه او ښائسته ایسېږم
ځان بیا تروږمه له خزان سره سره بدلوم

کورته چي ننوځم،له ځانه شم دباندي پاته
چي وځم بیا دکلاهره دروازه بدلوم

چي زۀ آذرشمه،خدایان جوړکړم په خپلو لاسو
چي ابراهیم شم،بتخانه بیا په کعبه بدلوم

په ښائستو ډکي زماله وجي خوند پېدا دے
هغه هم زۀ یمه چي غاړي په نوحه بدلوم

په یووجود کي په زرګاؤتضادونه لرم
څنګه انسان یم چي له وخت سره جُثه بدلوم

کوټه
۰۸جولائي۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ما پاللې د دنیا هم دښمني وه
له خپل ځانه سره زما هم دښمني وه

پـــه یـــوه تـــړون دوه رنګـــه وو تـــړلي
چي ياري وه زما او ستا ، هم دښمني وه

په سپرلي کي هم خزان ته ور نږدې شوئ
چي لـه ګـل سـره د چـا هـم دښمنـي وه

مـا بـه څنګـه مینـه هـر ځـای خوروله
را پـرې ایښـې چي بابـا هـم دښمنـي وه

چـي بـه کومـه شـپه وصـال لـره ورتلمـه
لـه سـپوږمۍ سره بـه زمـا هـم دښمنـي وه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـا هغـه وخـت هـم ډيـوې بلـي ساتلې
يـــادول چـــي د رڼــــا هــــم دښمنــــي وه

ما د يار نوم له خپل ځان سره نه اخستو
تبــــسمه! هلتــــه دا هــــم دښمنــــي وه

بورے
۱۸ جون ۲۰۰۵ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

شپه ده پر څه خلګو لا تر اوسه هم
هره ورځ را څېزي په هر کور کي لمر

چا چي به ډېوې راوړلې هره شپه
نن ئې رانه یوړلو په پور کي لمر

مور ته په هر حال کي رسوی رڼا
خپله تو له ورځ اوسي په اور کي لمر

راسئ په تیارو کي لار در وښیم
ما ساتلے دے د سترګو تور کي لمر

یو واري په ځان کي کړه خوره رڼا
ښکاري به و تاته په هر لور کي لمر

پېښور
۰۲ جولائي ۲۰۰۵ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ړوند دي شومه په ديدن پسي، نور غـوارم
ځکـه اوس لـه بلـه سـترګي پـه پـور غـوارم

ستا ښائست د ځان کړم ځنګه، نه پوهېـږم
تا په ځان کي، زه د ځان رنګه خور غوارم

زمــا نعــرې تــر باچهــانو نــه رســېږي
اوس به خپل حق له هر چانه، په زور غوارم

زه وړه نــــړی د مینــــــي ســـــازومه
پېښـور، کوټـه، کابـل، نـه لاهـور غـوارم

د بهـر لمـبې مـا کلـه سـوځي نـه شـي
زه پنــاه د ځــان دننــه لــه اور غــوارم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه لــــه زيـــارو كاروبـــار نـــه جوړومــــه
پــه صـلـه كـي و بچيــانو تــه كــور غــواړم

تبـــسم بـــه پـــه امـــان لـــه هــر آفــت يــم
را رســـېږي بـــه، دعـــاوي د مـــور غـــواړم

پېښور
۲۵ مئ ۲۰۰۵ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

په څو شېبو مي تر اسمانه يوسي
خيال چي دي راشي، ما له ځانه يوسي

يم په صحرا کي د پل غوندي پاته
څوك به مي بيا تر خپل کاروانه يوسي

روي مي نه پرېږدي، آزاد نه يمه
خلک دي ما له دې مکانه يوسي

ډېر دي ساده، د ميني کلي خلک
هره خبره زر تر خانه يوسي

زما د سپرلي ګلان تر زړه وختل
څوك به ازغي سږ له خزانه يوسي

قاصد د وصل خبر نه راوړي، خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه د هجر تر جانانه يوسي

ته چې خبرېږې، تبسم شعرونه
ستا د ښائست له ويره دېوانه يوسي

بوره
۱۲ دسمبر ۲۰۰۵ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشاعر پېژندګلوي

نوم: محمدعارف

قلمي نوم: عارف تبسم

دپلار نوم: حاجي شيرافضل

ټاټوبئ: بورے،لورالائي

تعليم: ايم- اې انګرېزي ادبيات
ايم- اې بين الاقوامي تعلقات

درک: مکان 246- رحيم کالوني جېل روډ
هده –کوټه،سهېلي پښتونخوا

فون: 0333 - 7804824

اي مېل: ariftabassum@yahoo.com

چاپ کتابونه

١- ګلوبلائزېشن اورمادري زبانين (ترتيب)

٢-آزادی کی پهلی کرن (ترجمه)

٣- دلمرپل (هم دا مجموعه)

ناچاپ کتابونه

١- ادب،ژبه او ګلوبلائزېشن (دپښتومقالو مجموعه)

٢- جب کارپورېشنوں کی حکومت هوګي
(داردومقالو مجموعه)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library